

ezot indított a délolaszországi kamorra és mafia ellen s kemény küzdelmeket vívott a Nápolyban mélyen meggyökerezett korrupcióval, mely egyaránt megmetyélezte a város s a tartomány közigazgatásának minden ágát. Sok ellenséget szerzett magának, de mégis sikerült annyira, a mennyire rendet csinálnia.

A fővároson kívül élve sem hanyagolta el politikai összeköttetéseit. A jelen'legi miniszterelnökhöz, Giolittihez régi barátság kötelékei fűzik s ennek köszönhető, hogy Giolitti a múlt év novemberében kormányra jutva, felajánlotta neki a külügyminiszteri tárczát. Kineveztetése sok helyen bizonyos megütközést keltett, sokan attól tartottak, hogy nem lévén diplomáciai képzettsége, nem fog tudni megfelelni hivatala kényes feladatainak. Títoni azonban azzal a tanulmányossággal és hajlékonysággal, mely egész pályáján jellemezte, hamar beledíte magát a külügyminiszterium ügyeibe s ma már mind általánossá vált az a nézet Olaszországban, hogy a külügyeket több ügyességgel és körültekintéssel vezeti, mint elődei: Prinetti és Morin. Feltünőbb, nagyobb szabású tényekre ugyan eddig még nem nyílt alkalma, de például az olasz király londoni látogatása alkalmával, a melyre uralkodóját ő is elkísérte, elegendő tanúbizonyságot adta annak, hogy feladatai magaslátán áll.

Olaszországnak Ausztriához és Magyarországhoz való viszonyára vonatkozólag Títoninak igen határozott nézetei vannak. Véleménye szerint azok a kapcsolatok, melyek a két hatalmaságot összekötik, ép oly szorosak kell hogy legyenek, mint az Olasz- és Németország közöttiek. Mint egy alkalommal nyilvánosan kifejtette, ép úgy kárhoztatja némely tanárok, némely diákok és némely parlamenti politikusok irredentista dilettantizmusát, mint az ebből folyó izgatást. Olaszország hű marad a hármasszövetséghez, mely a békének hatalmas biztosítéka s mely nincs akadályára az Angolország iránti hagyományos barátságának, sem a Franciaországgal való jó viszonyának. Macedóniára vonatkozólag azt jelentette ki, hogy Olaszország fenn akarja tartani a status quo-t s a berlini szerződést aláírt hatalmak egyetértését; ezért őszintén támogatta a reformok életbeléptetésére szolgáló törekvéseket.

DEBRECZEN.

Itt vagyok én itthon. Ide jár a lellem Dunaparttól szálló, sűrű izenetben. Itt vagyok én itthon. Én Istenem, mintha Minden fa, minden rög nevemen szólítna!

Mintha föltámadnék, mikor itt időzöm! Nem hiába volt hát a negyedik őszöm Hajdúság homokján talpra termett polgár!... Debreczen, mintha csak édes anyám volnán.

Mikor megérkezem, öreg nagyteplomod Aldó szeretettel szemembe mosolyog, Édes anyám hangja csendülős harangja, Édes anyám lelke fehér boltozatja.

S mint nyári fellege harmatozó égnek, Teli van a szívem, mikor ide tér meg, Budapest utcáin fejemet lehajtom... Itt meg nekipurul sápadzó arczom!

Itt hevít keblem imádságos öröm, Itt sebeimet is virággal kötözöm... S rám borúl a bánat majd útravalóra, Mint a csillagos ég fellegtakarója.

Itt vagyok én itthon. Ide jár a lellem Dunaparttól szálló, sűrű izenetben. Itt vagyok én itthon. Én Istenem, mintha Minden fa, minden rög nevemen szólítna!

Gyökössy Endre.

Neogrady Antal rajza.

A 'BEAMTER' SÍRJA.

Mikor Világosnál véresen elesünk, S feketén elborult a világ felettünk; Mikor anyni fáj, de sírnunk sem volt szabad, Csak némán nyögünk a nehéz bilincs alatt, S ajkunkról legfőkébb egy-egy sóhaj szállt el: Akkor zúdult ránk a sok német beamer!

Dicső küldetéssel jöttek e hazába: Durva magyar népet művelni puhára, Megtanítani szépen egy kis emberségre, Birka türelemre, szolgálai hűségre, S ha fejtét tán olykor fölemelné daczczal: Észre szelidíteni korbáccsal és vassal!

De fordult az idő, változtak a szelek, S haza szívárogtak a böles beamerterek, Csak elvétve egy-egy maradt itt gyéren, Mint holt vízi tócsák kűnn a mezőségen, Miket a kicsapott folyó szokott hagyni, Ha régi medrébe kezd visszaapadni.

S szegény beamer most itt aluszik árván, Magyar temetőkert akcajai árnyán; Simára süppedt az egykori sírhalom, Rajta avar-erdőt lenget a fuvalom, Fejétől a követ az idő kidönté, S nem akad ember, ki visszategye többé!

VIRÁGÉNEK.

Repül hozzád ezer sóhaj, Kél felőled ezer álom. Sóhajimban, álmaimban Él csak édes ifjúságom. Ifjúságom', lelkem fűvét Lábaidhoz mind leraktam; És te még sem szállasz hozzám Egy szerető, hívogató Gondolatban!

Megérezném, hogyha jönnél: Vihar kéne a szívemben. Megremegne vágyó lelkem Boldogságos sejtelemben. S esőkolgatná szellemarozód, Mint a szellő a virágot — Óh, az a percz visszahozna Ezer vesztett, sírba szállott Tündérálmot!

De te nem jössz, s én csak váriak. Ha leszál a csönés alkony, Elbolyongok egymagamban A kertben, a folyóparton: Hallgatok a már szélre, Az eltévedt madárdalra — S oly szomorú mind a kettő, Mintha bennök minden bánat Megszólalna...

És a remény most sem hágy el, Fölkeres a sötét perczben;

Itt van a pusztá sír, s ha itt volt idáig, Hadd maradjon is meg békében tovább itt! Meg ne bántsa senki, de ki hozzá téved: Mindenki megnézzé, mint becses emléket, S a nagy tanulságot, mit belőle vészen, Holtig őrizze a szíve közepében!

Mert egy népet gazul el lehet ám nyomni, Kínos rabigába belé lehet fogni, Békót lehet verni lábára, kezére, Töviskoszorút is tehetni fejére, De végkép megölni, ha ő nem akarja: Nincsen az Istennek e földön hatalma!

Minden téltre csak rátavasodik egyszer, Az elnyomott erő új tettere éled fel, Zsongító verőfény lobog le a tájra, Főleseng a szabadság hangos paszirtája, S mik a zordon telet bátran kiállották: Virágba borúlnak ismét a tarlott fák.

Nép sem vesztet gyászos rabságba örökre, Nem tarthat a ború vég nélkül fölötte: Kiderül lassanként és a szolgásgnagnak Átkozott helyén egy zsebb, új világ támad, S im, a bús időkből más emlék sem marad, Csak egy elszüppent sír s egy kidőlt kődarab!

Jakab Odém.

Körülölel lány karjával S nótát fakaszt a szívemben. Istenem, ha az sem volna, Elenyésznék, óh, úgy érzem — Nagy, halálos hidegségtől Egyszere csak állánna Szívverésem!

Gulyás József.

A VÉN GAZEMBER.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irtó Mikszáth Kálmán.

Ehhez az epizódhöz a kiegészítő magyarázatot egy katona-levél adta meg, mely egy pár hónap múlva megérkezett Sulyomra a kasznár úrhoz.

«Kedves nagyapka! (így szólt a levél.) E soraimat Bécsből írom, a hol a Ringlotten-gasse 15. szám alatt lakom. Jó tágas udvari szobám van, tíz forint havonkint. Mindenekelőtt kezeit csokolom és bocsánatát kérem, kedves nagyapka, hogy híre tudta nélkül otthagytam Disznóssy urat és a lakatosságot, de ez a pálya nem bírt kielégíteni és a sors úgy akarta, hogy katona legyek. Ha megsomorítottam ezzel a lépéssel, talán vétkecs vagyok az Isten előtt, de másrészt csak az ő szent akarata oltatható belém oly vágyakat, melyeknek ellentállni nem tudtam s melyek a katonalelthe vitték. Eddig, hála Istennek, nincs okom panaszkodni, a szerencse kísért új pályámon, a golyó megkímélt s kitüntetések értek. Közkatonaiból főhadnagyként lettem rövidesen. A miben az Istennek én hoz-

zám való jószágát látom és azt, hogy a nagyapja órája nekem szerencsét hozott. Mert mikor a Mincio mellett fektüdtünk a táborban és egy éjjel egész tizenegyig inspekciós voltam, órámat a nagyapja megbagyása szerint, hogy azt pont fél tizkor minden este kitegyem a zsebemből, hogy nyugodt vízszintes helyzetben legyen s ne járjak vele, ösztönszerűleg gépiesen azon este is kitétem a mondott időben, mint a hogy általában mindazt teljesítettem és teljesítem most is az órával, a mit akkor rám parancsolt nagyapka. Nem találom, miért mondta ezt vagy amazt, teljesítem, a mit mondott. A hogy aztán tizenegy óra után magam is le akartam hajtani a fejemet nyugalomra, egyszere csak megtapogatom magam, hát nincs az óra a zsebemben (megijedek, hiszen az az egyetlen emlékem otthonról), halaványan emlékezni vélek, hogy kitétem valahol a zsebemből, de hol? Talán valamelyik táborfüzénél, a hol megfordultam. Alkalmasint letettem szórakozottan a gyeprre. Nosza indulj Laczkó, keresd meg az órádat. Keservesen esik, de meg kell keresni. Kerestem, kerestem, szinte egész hajnalpirkadásig, a mikor végre megtaláltam, de ép e keresés közben lettem figyelmes a közeli erdőség felhessegetett szárnyasaira, a mihez járult a fővezér váratlan megjelenése, a kinek erről jelentést tettem (reményem már olvasta nagyapja az ujságokból), s így léptem megint előre egy fokkal, a mit, mert babonás vagyok, egyenesen az órának köszönök, vagis annak, hogy a tanácsokat, melyek hozzá fűződnek, betartottam.

Csak azért nem irtam előbb, mert be akartam várni, míg a haragja kihül irántam. Ha már kihült volna, írja meg kedves nagyapja, mert már nagyon szeretném látni. Ha ki nem hült is, szeretném látni. Kezeit csokolja

szerető unokája
László.

U. i. Én most a Feldmarschall Kapronszki adjutánusa vagyok.

Az éjjel nagyapkaról álmodtam. Hát a kastélybeliek mit csinálnak? Pistát csokolom, ő is írjon.»

Ez a levél csak fölrissítette azokat a legendákat, melyek a gyermek főhadnagyról szállodogáltak a mi vidékünkön. No, ha abból nem lesz nagy ember, akkor megette a fekete herkenyűt az egész armádiát. Ime, mit érhet egy kis megfigyelés! Ha az a fiú észre nem veszi a madarak röpülését, Olaszországban is könnyen Benedeket fog az ellenség. Mert mind Benedek az — az Isten akárhova tegye őket. Egy félmillió Benedek. Hanem ebből a fiúból, majd meglásák, valami Savoyai Eugén ugrik ki. Hiszen Napoleon se kezdte jobban.

Voltak, a kik ezt se hitték. Végre is nem minden kaparás származik oroszánlkörömtől. És hát mit ért, hogy Olaszországban mi győztünk? Mit értett volna, ha ott is elvesztjük a csatát, — mikor a béke azért úgy lett megkötve, mintha elvesztettük volna? Velence, Lombardia az olaszé lett.

A professzor úr a gimnáziumban, a hol Inokay Pál báró és a nebkészes eszű Borly Pista tanult, ragyogó arczzal jött be egy reggel az osztályba és a kék ceruzájával a mappán kijelente, a mi Olaszország figurájából visszaszármazott Olaszországnak.

— Mars ki a csizmából! — mondá, mintha a szegény Ausztriához intézné szövegét, s aztán felénk fordult és elmagyarázta a világra szóló fordulatot, kiérzetelt a szavak háta mögül, hogy Ausztria most már meglehetősen mezitláb van. Azt is kiséjtették, hogy bár ő húzta ki a lábát a csizmából, mégis a mi lábunk (a magyaroké) szabadult meg a szorítástól.

Jókedvében lévén, az egész óra alatt a csutozzai és a köngigrázi csatákról mesélggett, el nem felejtkezve arról sem, hogy ott messze a csatatereteken és a főiskola egyik kiváló növendéke, Borly Laczi tüntette ki magát a legjob-

* Olaszország a térképen egy csizmához hasonlít.

ban (bizony használhatta volna az eszét másra is), kiemelte a megfigyelések hasznát minden téren, ez lévén a tudományok tudománya s miután ezeket elvégezte, kiszólitotta az első eminenst, Inokay Pál bárót és a következő kérdést intézte hozzá:

— Mondd meg nekem ezek után Inokay, hol kel fel a nap?

Pali báró elgondolkozott a szokatlan kérdésen, minthogy növényntani óra volt, aztán így felelt meg hasonló ünnepélyes hangon:

— Sadovánál.

— Valde bene, fiacskám. Valde bene. Szeretnélek megölelni e helyes feleletért. Csak egyben hibáztál. Köngigráztet kellett volna mondanod.

— Én Sadovát olvastam az ujságban.

— Igaz, vitás a dolog; a poroszok Sadovát mondanak, az osztrákok Köngigráztet, de én az osztrák pártján vagyok ebben.

Csendes, kedvetlen morgás futott végig az osztályon.

— Mert hogy kit hol vertek meg, — folytató az ő professzoros humorával, — arra visszaemlékezni mindig a megvert az illetékes.

Tényleg felkelt a nap Köngigráztét. Rásütött a rögökre, a hangyák kibújtak alóluk, rásütött a koporsókra, a halottak feltámadtak, bevilágított a kuleslyukakon, a nyirkos börtönök megnyitlak, öreg, fakó irások, a melyek már nem értek semmit, bástyákká váltak és, felvonó hidakká; nyüzsgöni, mozgolódni, élni kezdett a nemzet.

De Sulyomra persze ennek is csak bágyadt visszénye jut el. A falu csak falu. Mit lát az ebből az ujjászületésből? A nagy halleluja-zengésből akkora nesz, a minőt a cserebogár szárnyverése is elnyom. Nincs itt se szózat, se fáklafüst. Legfeljebb arról lehet egy kicsit sejteti az új aerát, hogy a bíró uram bemeszelteti a sárga-fekete oszlopot, melyen ott áll a táblácska a maga primitív rebuszával:

Sulyom. Helység. — zás tilos.

Hanem az már itt is valami, mikor egyszere csak nemzeti szín zászlók jelennek meg a házakon, mintha a fakó, füstös zsupfedelekből nyitlak volna ki. Vajjon megérik-e ezt a esodát a Kossuth-bankók, a miket a nagyapó tizenhat évvel azelőtt szintén oda dugott a zsuppok közé? Ma már rájok se tudnak akadni. Pedig hátha még eljön az idejük. Csak lobogj, lobogj öreg zászló, régen nem lobogtál; játszál vele szellő, régen nem játszottál!

Hanem iszen ha a szellő nem játszott volna is a zászlókkal, játszottak ok maguk eleget az emberi szívekkel. Két név volt rájuk írva: «Éljen Inokay Gottfrid képviselőjelöltünk» az egyiken, Peszerényi Gábor a másikon.

Hja, ezek a zászlók! Bizonyára a legszebb hely a fehér közepük, a hová egy emberi nevet felírni lehet. Fölfelé már csak a történelemben vis az út, — de lefelé is mehetni. Innen pedig rendszeren a hivatalos lapba kerül a név, az «Árverés» rovatba. Mert a fülemile-nyelveknél is, melyek egykor a Lucullus-lakomán szerepeltek, költségesebb eledel a választói nyelvek, az éljenek és a szavazatok. Már hatvanegyen is Inokayt akarta fölléptetni a sulyomi kerület, de akkor Borly lebeszélte a méltóságos urat.

Isten ments. Mit gondol a báró úr? Hisz az nagy költséggel jár. Nem bírjuk meg. A birtok nagyon meg van terhelve. Nincs pénzünk hozzá. De ha még volna is a választáshoz, nincs a Pesten való tartózkodáshoz. Ha csak egy évet töltene ott a báró úr ő rangjához illőn a családjával, összeroppanna minden.

Csöd lenne ennek a vége. Gondoljon az apró gyerekeire méltóságod.

Inokay engedett akkor az érveknek, meghökent a következményektől és nem lépett fel.

Most megint felszólitották a kerületben és most már Borly is azt javasolta, hogy föl kell lépni.

A báró esodálkozott.

— Maga nyilván meg van bolondulva, Borly. Hiszen tudja, hogy a tönk szélén állok, hogy a fiamért, a leányomért a kosztot nem tudom fizetni, hogy már a helybeli mészáros húst nem akar hitelbe adni s ennek daczára azt javasolja nekem, hogy lépjek fel. Miből, honnan vegyem a költségeket? Talán valami aranybányát fedezett fel?

— Hát iszen épen azért kell föllépni, mert nem fedeztem fel és mert a tönk szélén áll méltóságod. Ezt a helyzetet még csak úgy lehet ideig-óráig fentartani, ha most megválasztják. A hitelezők lecsitulnak, sőt még a hitel zsilipjei is megnyilnak egy időre.

— De hát aztán?

Borly a vállát vonogatta.

— A mi «asztán» van, az már Isten dolga.

— És mi lesz a szegény gyermekeimből? — sóhajtott a főúr, fejét gondterhelten lehorgaszta félkönyökére.

Ritkán voltak ilyen világos pillanatai. Menekült az efajta gondolatok elől, de ha megragadták, finom lelke összetört alattok.

— A gyermekei. Az szintén az Isten dolga, mondta Borly szinte vallásos kenetességgel. — Ó fogazokról gondoskodni, a maga módja szerint. Sőt én azt tartom, hogy már gondoskodott is.

— Hogy érti azt?

A vén gazember zavarba jött, elvörösödött, mint a cékla.

— Úgy értem... hogy is érthetném másképp? Tudniillik, — hogy szavamat ne felejtsem... Mit is mondtam, hogy is mondtam csak? Igen, úgy értem, hogy a baronesz igen szép, tehát férjhez megy.

— De kihez?

— Valami derék emberhez.

— Hozomány nélkül?

— A derék ember nem keres hozományt.

— De hol van ilyen derék ember?

— Bizony nem mindig a grófok és bárók között.

(Folytatása következik.)

A BUTTLER-MESÉHEZ.

A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 14-ik számában «Egy történetbúvár» aláírással, gróf Butler János házasságáról közölt és okmányokkal támogatott adatok elegendő bizonyosságot nyújtottak arra nézve, hogy a házasság nem oly körülmények közt jött létre, mint a hogy azt koszorús írónk, Mikszáth Kálmán a szájhagyománynak a költői szabadságnál fogva jogos felhasználásával megírta és hogy a benső szerelemből és nem kényszerből született házasság felbontása iránt a férj részéről beadott keresetben felhozott okok a valóságnak nem feleltek meg.

A torontálmegeyi Párdány volt gróf Butler János itteni uradalmának központja, itt volt kastélya, a melyet egy tizenöt-húsz holdas parkban maga építtetett. Erről tesz említést Girincsen tartózkodó feleségéhez 1833-ban intézett levelében, a melyben ezt még mint «szerető férj» hívja Párdányba. («A ház valahára teljesen kész.»)

A párdányi uradalom, mintegy huszezer hold, Butler magszakadása következtében a királyi fiskusra háramlott és ettől azt többen haszonbérben bírták, előbb egy gazdag aradi mészáros, Pargly, majd utóbb pojzci Bogdanovich Dávid cs. kir. százados és ennek halála után fia: Vilibald, 1848-ik évben országgyű-

A MASUKA-HEGYI LERMONTOV-BARLANG.

lési követ, nemzetiségi őrnagy, 1865—68-ban pedig a párdányi kerület országgyűlési képviselője, Deák Ferencz komája, — és *Virgil*, a függetlenségi harc előtt cs. kir. huszárfőhadnagy, majd honvédszázados, a ki több csatában hősiesszen harcolt és a ki később, orosz vagyoni helyzetbe jutván, magát a magyar kir. honvédségnél mint százados reaktiváltatta, de szem-baja miatt nyugdíjba ment és Nagybecskerekben meghalt.

Bogdanovich Vilibald a párdányi parkban gyönyörű, skót stílusú kastélyt építtetett, a melynek közepébe bele volt illesztve a régi *Buttler*-féle kastély.

A *Bogdanovich*-testvérek a 70-es évek elején csödbe jutottak és a kir. kincstár köteles lévén az általuk teljesített beruházásokat megváltani, a csödtömeget ezeknek a beruházásoknak közel egy millió forintnyi értéke alkotta. A kincstár a *Bogdanovich*-féle kastélyt leromboltatta és anyagát elárvereztette, a *Buttler*-féle régi kastély épülete azonban még néhány évig állott, mignem azt a kincstár a parkkal együtt szintén eladatta. Egy régi magtárban volt gróf *Buttler*-nek a párdányi uradalomra vonatkozó levéltára, a mely azonban ócska papír gyanánt szétszóródott, elkallódott. Ugyanez a sors érte a pojeni *Bogdanovich*-család levéltárát is, a melyből csak néhány érdekesebb darabot — köztük *Deák* Ferencznek egypár levelét — őrzött meg az elhunyt *Bogdanovich* Vilibald leányának kegyelete.

A *Buttler* János párdányi levéltárában pedig szintén érdekes adatok lehetnek az ő házasságára vonatkozólag, bizonyára olyan levelek is, a melyeket *Dóry* Katalin grófnő a férjének írt. Sajnos, mindezek pótolhatatlanul elvesztek és a grófnőnek csak néhány nyugtatványa maradt fenn a *Bogdanovich*-féle árendából.

De maradt fenn némi hagyomány *Buttler*nek házassági viszonyáról. *Buttler* és neje — a mint a «történetbuvár» is bizonyítja — 1831-től fogva harmadfél évig éltek együtt Párdányban. Mikor történt, mikor nem? — bizonytalan, — de valószínű, hogy a házasság végleges szakítására az az eset adott okot, a melyet egy párdányi német paraszt, *Hansel* elbeszél: *Buttler* egy zimankós éjjelen elverte és a kastélyából egy szál ingben kikergette feleségét, a kit a park melletti réten dideregve, sirva talált *Hansel*, ez aztán elvitte házába, felesége ruhájába öltöztette és kérésére Temesvárra fuvarozta. Hogy tehát a gróf durva ember volt, azt annak a szavahihető gazdának vallomása bizonyítja.

De hogy egyszersmind kicsapongó is volt, úgy látszik abból a középkori rablólovag fajtából, a mely az úgynevezett «uri jogokat» kiméletlenül gyakorolta: arra nézve persze szintén csak szájhagyományon alapuló adatunk van.

A párdányi uradalomhoz tartozott János-föld, akkoriban «Bianlak» és Gyűlvész község is. Ennek a lakossága oláh. *Buttler* János gróf egy, eredetiben kezeim közt levő 1806 évi már-

LERMONTOV SZOBRA PJATIGORSZKBAN.

A DÁRJÁLI HEGYSZOROS ÉS A TAMARA-VÁR ROMJAI.

Az *Uránia*-színház «Az orosz Riviera és a Kaukázus» című új darabjából.

czius 29-én kelt szerződéssel a gyűlvészi oláh pópának, *Zsebelyán* Konsztantinov Györgynek és az akkori községi bírónak, *Zsebelyán* Nikolának, 85 hold földet adott «örök haszonbérbe», holdankint három váltó forintért aképe, hogy ezt a haszonbért minden év Szentgyörgynapján kötelesek megfizetni; mert ha ezt nem cselekednék, a gróf a földet tőlük visszaveheti. *Zsebelyán*ék és utódaik pontosan fizették a «haszonbért», még a függetlenségi harc alatt is, a mikor őket a temesvári várparancsnok, báró Rukavina, utasította, hogy a pénzt hivatalos letétbe helyezték és a telekkönyvi helyszínelés-kor az a 85 hold úgy vétetett föl, mint a *Zsebelyán*-család birtokában levő. A 80-as években a kincstár el akarta tőlük venni a földet s ellenük birtokpert indított, de elvesztette; mert a jó román atyafiak közül, a család véne, hűségesen őrizte a haszonbérrekről szóló nyugtatványokat és ők ama földnek tulajdonosaivá lőnek.

A pörben nem jött ugyan szóba, hogy miért adta oda elődjeiknek a gróf a földeket? — de a családban és a faluban szájról-szájra fentartotta magát az a hagyomány, hogy a párdányi gróf a «*jus primae noctis*»-hoz ragaszkodván, a gyűlvészi pópának és bírónak az volt a kötelessége, hogy a menyasszonyokat az esküvő napján Párdányba vigyék látogatába. Az az «örökhaszonbéri» szerződés valójában ennek a díjazása volt.

A jogások közt még mindig vitás, hogy létezett-e ama «*droit du seigneur*» abban a nyers alakjában, a hogy azt a mi grófunk állítólag gyakorolta, avagy nem volt egyéb, mint a bibliai három «*Tóbiás-éjnek*» váltása? — Néhai tudós tanárunk, az «*öreg*» *Wenzel*, nagyban erősítette, hogy a mi őseink és földesuraink sokkal jobban becsülték a nőt, semhogy nálunk amolyan jog divatolt volna. És mi inkább hiszünk neki, mint annak a német tudósnak, a ki egy vastag és minden képzelhető adatot összehordó könyvet írt arról a «*jogról*» és német alaposítással nem átalja megírni: «*Tirolban* hírkép közölték velem, hogy az a jog Magyarországon még mindig divik; különben maga sem hiszi el és ama jogot érzékies formájában «tudományos babonának» nevezi. (Dr. Karl Schmidt: *Ins pr. u.* 1881.) — Egy másik német tudós ellenben okmányokkal támogatja, hogy az bizony Németországban is javában divott. (Rudek: *Geschichte der öffentlichen Sittlichkeiten* 1897.)

A valóság talán, mint sokban, itt is a közepen van: hogy ha nem volt is jog, de volt — jogtalanság, a milyent a gróf *Buttler* Jánoshoz hasonló autokraták megengedtek maguknak! Nagy-Beeskerek, 1904 április 10.

Egy jogász.

AZ OROSZ RIVIERA ÉS A KAUKÁZUS.

Irta Csudáky Bertalan.

II.

Az orosz *Riviera* bájos partvidékeitől csak néhány órai út választja el a természeti szépségekben gyönyörködő utazót, hogy bepillant-hasson a szárazföld ama csodálatos érdekes részébe, a honnan még a legfásultabb lelkűek is megigézve távoznak. Ez a hely a vadregényes, vagy a mint az orosz költők mondják: «*a férfias szépségű*» *Kaukázus*! Ülünk föl az orosz gőzhajózási társaság egyik pompás berendezésű hajójára s csaknem észrevétlenül ott termünk a nagy arányokban fejlődő *Novorossijszk* nevű kikötővárosban. Kellemes, változatos vidékeken haladunk tovább a kényelmes orosz vasúton, de a vadregényes *Kaukázustól* még messze vagyunk. A «*Minerálynijá Vodi*» nevű állomástól néhány versztnyre fekszenek a kaukázusi fürdőtelepek költői szépségű völgyei. Nincs hely, hol a természet oly pazar forrásokból ontaná a különböző hatású ásványvizeket, mint a *Bestau* és a *Masuka* hegyek aljában elterülő gyógyhelyeken. A *piatigorszki* forrás csodálatos erejét már *Nagy Péter* császár is ismerte, s azt tartják felőle, hogy alig van betegség, melyet meg nem gyógyítana. Itt üdült az örökké tépelődő, a meghasonlott lelkű *Lermontov* is, az oroszok halhatatlan költője.

1000—1200 ÉVES BÁSTYÁK A KÖZÉPSŐ KAUKÁZUSBAN.

A 16,456 LÁB MAGAS KAZBEK ÉS A SZAMEBA-CZMINDA TEMPLOM.

Minden hely, minden zug az ő emlékének van szentelve. A nagy szellemű költő lelki tragédiáiból legtöbb titkot rejteget a *Masuka* hegy barlangja. A nagy költő a forró nyári napok legnagyobb részét a mellékelt képünkön is látható kicsiny sziklabarlangban töltötte. Innen gyönyörködött a vadvirágos völgy hangulatában, itt leste a lenyugvó nap színjátékát, itt merengett, írt, filozofált, míg végre rájött, hogy ő sem külön a többi halandónál.

A költő pompás szobra ott emelkedik a *piatigorszki* boulevard közelében. Mély gondolatokba merülve kezére támaszkodik, sötét szemei hidegen tekintenek a gyógyhely sétányaira, melyekbe egykor az ő érdekes alakja öntött életet.

A kaukázusi fürdők sajátos népkeveréke már erősen sejteti velünk, hogy az ázsiai törzsek érdekes birodalmába kerültünk. Menjünk néhány verszttel kelet felé s ráakadunk *Vladikavkázra*.

A *Terszkij* kormányzáság székvárosából kell kiindulnunk, hogy szívébe nézhessünk a vadregényes *Kaukázus*nak. Ez a város adta az oroszok kezébe azt a kulcsot, melylyel a népvándorlás birodalmának kapuját maguk számára megnyitották s egyúttal ez az a pont, honnan a legjobb és legérdekesebb út vezet az egész *Kaukázuson* keresztül. Ülünk be a *vladikavkáz*

A 18,571 LÁB MAGAS ELBRUSZ.

Az *Uránia*-színház «Az orosz Riviera és a Kaukázus» című új darabjából.

színekben őrzik «az angyali bájú sátán romantikáját». A *dárjái* kozák állomástól még egy pillanatra felbukkannak a Tamara vár szomorú omladékai, de a merész kanyarulatnál, melyen befordulunk *Kaukázus* hegyóriásai közé, csakhamar felhőkbe vész a démoni szerelem szétrombolt tanyája. A kétszáz versztes gruziai úton gyorsan közeledünk a hegyiakok vidékeihez. A festői út környezetében szétszórtva, évszázados bástyák ötlenek szemünkbe. Hajdan hatalmas erődítések voltak! Szabadságot, függetlenséget szerető harcziás törzsek otthona volt mindenik, de a hatalmas néphullámzás s az idő romba döntötte mindannyit.

A fenséges panorámájú *gruziai út* még a XVIII. századig oly veszedelmes és fáradságos volt, hogy az orosz csapatok *Lázárev* parancsnoksága alatt a legnagyobb erőmegfeszítéssel is alig tudták 36 nap alatt megtenni. Most két-három nap alatt többszöri pihenővel, végül élvezhetjük Európa legmerészebb országútjának minden érdekességét. Rohanó folyók, sziklákon, szakadékokon, vadregényes tájakon jég- és hómezők közelében haladunk a katonai út legszebb állomásához a «*Kázbekhez*». A katonai országút ezen egyetlen pontja is megérdemli azt a fáradságot, mellyel a Kaukázus hatalmas gerincén keresztül juthatunk Gruzia verőfényes vidékeire.

Hatezer láb magasban vagyunk. Eláll a lélekzetünk. Jobbról eget karczó sziklafal, balról a *Terek-folyó* feneketlen sírgödre, a pusztulás látogatója áll előttünk. Az ismeretes kazbeki kanyarulaton minden természet szerető utas gyalog szokta megtenni. Köröskörül csend, semmi nyoma a mozgalmasság életnek, csak néha-néha bukkannak elő egy-egy kőszálú sas vagy a merész rőptű fecske.

A tajtéző *Terek* születését így írja le a Kaukázusba száműzött *Lermontov*:

«Ott születtem Kazbek sziklaucácsán
Dajkáim a fellegek valának,
Ott születtem viharok zúgásán,
És erőt a nagy sziklák adának.»

Még néhány merész kanyarulaton teszünk biztos járást postakocsinkon s a *dárjái* hegyzoros hirtelen kiszélesedik és előttünk áll a zúgó *Terek* szülőhelye, a fantasztikus népmesékbe burkolt *Kazbek havas*. Megbűvölő kilátás nyílik innen a legendás Kazbek gleccsereire s a szomszédos *Kvenem-Mtára*. A 7,672 láb magasban a *Szameba-Czinda* ősi templom viraszt ajéghegyek ragyogó országa felett. A gruziak legendája szerint az öreg *Kazbek* tetején van elrejtve az a jászol, melyben *Krisztus* urunk születése után fektődött, s nincs halandó, a ki ezt a helyet megközelítette volna, mert a vakmerőt, a ki ebbe a magaslatba törekszik, lesöpri a zivatar. A *tuzemczek* regéje sem érdekeltlen. A *Kazbek* tetején maga az ördög tanyázik, minden hetedik évben leveszi a sikkját, meg-
rázza hatalmasan, s ilyenkor hó és jégföregtet tombol a szédítő mélységű *dárjái* hegyzorosban.

Még régebbi keletű regék szerint a 16,546 láb magas Kazbekről hét gömbölyű szerzetes intette a világ sorát. Étel, ital s mindent a mire szükségök volt, közvetlenül Istenről kaptak. Egy ideig pompás egyetértésben folyt a dolog, de jött egy bájos turista kisasszony, megzavarta a komoly műveletet, összedült a szerzetesek hatalma, s azóta büntetésből a medve csillagzatában állandóan ott keringenek a hóbriiliansokkal kirakott *Kazbek* körül.

A hegyi lakók meséi azonban nem riasztják vissza a vállalkozó turistát. Jó időjárás esetén, ügyes vezetővel két nap alatt pompásan eljuthatunk a regék ködében uszó *Kazbek* csúcs legtetetejére.

A kaukázusi jéghegyek számát a hatvanas években mindössze 40-re becsülték, most azonban már mintegy 230 nagyobb és 500 kisebb gleccsereket említi az orosz földrajzi statisztikája. A *gruziai út* határában lomhálkódó gleccserek túlnyomó része még mindig megközelíthetetlen.

Tegyük egy kiterőt és látogassunk el az európai hegyes-csúcsok legmagasabbikához, az *Elbrusz*-hoz. A regvilágban élő *oszlekek* «*Dzsin-padisach*»-nak, a «*lelkek császárának*»-nak nevezik az Elbruszt. Még ma is azt hiszik, hogy ez a 18,571 láb magas csúcs a lelkek birodalmának a központja. Oly magasság ez, mondják ők,

KUN ÁRPÁD.

hogy a nap aranyos sugarai ha megszemjuhoznak, az *Elbrusz* szűzi havából oltják a szomjúságukat, mert ez van legközelebb hozzájuk. A Kaukázus hegyi lakossága közt erről a hegyóriásról sok legenda van forgalomban. A sok közül legeredetibb az, hogy az Elbrusz egy titokzatos nagy barlangjában az alvilág legnagyobb óriása él. A szörnyeteg erősen oda van láncolva a sziklához s a mikor megharagszik, összecsergeti hatalmas bilincseit s abban a pillanatban szörnyű viharok tombolnak a természetben s pusztító gleccserek zúdulnak a völgyekbe.

A mítosz szerint *Prometheusz* az Elbrusz tetejéről nyúlt az égi tűz után, de *Zeus* rajta kapta és örökre odaszögezte a hegy oldalához. Az örmények hite szerint *Noé* óriási bárkája is itt akadt meg először; orrával kettészelte a tetejét (innen eredt az Elbrusz két csúcsa), erre az Elbrusz, büszke megvetéssel, eltaszította magától egészen az Ararátig. Az *Elbruszt* csaknem a kilenczvenes évekig megközelíthetetlennek tartották, midőn *Pasztyuchov* a kiváló orosz topografus három kitaró kozákjával szerencsésen eljutott a legtetetejére s azóta már számos vakmerő turista gyönyörködött innen a Kaukázus ragyogó jéghegyeiben.

KUN ÁRPÁD, A CSODAGYERMEK.

Jókai Mórtól.

Csoda mint művész, csoda mint gyermek. Diadaltól koszorúzott világhírűjűtől Nizabába meghíva, a hol mindenkit bámulatra ragad művészetével, minket is meglátogatott a kilencz éves Kun Árpád. Őt éves volt, mikor megkezdte a pályafutást a dicsőség útján.

... Én zenetudós nem vagyok, ezen művészzel soha nem foglalkoztam, itélni, bírálni nem tudok: csak a rám tett hatásról tudok számot adni, a hangok varázsáról, a melyek szívből jönnek, szívbe hatnak.

Külső megjelenése is megnyerő a csodagyermeknek; alakja deli, korához képest magas, aranyos, arca mosolygó piros, lángoló fekete szemekkel, beszédes ajkakkal. Esményképe az ép gyermeknek.

Hanem a mint egyszer a hegedűt az álla alá szoritja, egyszerre átalakul egész lénye: férfi lesz, arcvonásait ihlet világítja keresztül, a szellem kiszáll az arczóra s arczjátéka kíséri a hegedűszót. Bármily nehéz zenedarabot kétszeri hangjegyekből eljátszás után szabadon, hangjegy nélkül tud előadni.

En műértő nem vagyok, de azt éreznem kell, hogy technikája bámulatos: organahangot, emberi énekszót csak ki a hegedűhürokból, láthatóvá teszi a zenét.

S mikor a legnehezebb koncert-remeket eljátszotta, akkor neki eresztí nyirettyűjét a magyar népdaloknak s játszsza őket azzal a négdéllel, a mivel egy cigányprimás rátalál a szívünkre.

S ha az eljátszott klasszikus remekeken elgyönyörködünk, akkor előadja kedvünkért a saját szerzeményeit. Ez már épen hihetetlen, egy kilencz éves fiú, mint kompozitor. És azokban meglepő az érzés mélysége, főképp az eredetiség, melynek hatása megkapó.

Németországban egy nyolczvantaágú katonai zenekart dirigált. Ő a csepp ember, adta a karmestert, a partitúra szerinti irányító mozdulatokat alkalmazva apró kezeivel. Község és zenekar el volt tőle ragadtatva.

Négy éve már, hogy mint művész szerepel a világban. Őt éves korában kezdte: addig vaszorgalommal tanult oly kitarással, hogy a vér kiserkedt gyöngé újjából. Édesanyja nem akarta ezt engedni, el akarta venni a hegedűjét, mire a szelíd gyermek fellázadt: «Nem, nem engedem a hegedűmet elvenni, míg célolem el nem értem!» Most már a harmadik hegedűt használja. Természetesen, a mint nőtt a fiú, a hegedűnek is nőni kellett.

Amerikában még karra emelve vitték a játszó padig, s úgy is hozták vissza. Hanem daczára annak, hogy oly kicsiny volt, ahhoz elég nagy volt már, hogy a magyar konzulátustól elkérjék a nemzeti lobogónkat s azt kitűzzék a helyiség fölé, a hol a magyar csodagyermek fel lépett.

És ennyi művészi tanulmány mellett megtanult három európai nyelven írni és beszélni, angolul, francziául, németül a saját szorgalmából: — negyedik a magyar anyanyelv, melyet el nem felejtett hosszú távollét alatt.

Nekem és honfitársaimnak legemlékezőse méltóbb szereplése volt az, mikor a meghódított belga királyné termében játszott. A királyné saját kezével kínálta neki a theáját. A gyermek (akkor hét éves volt) elmélázva meséli: «elgondoltam magamban, hogy ez, a ki nekem most sajátkezüleg kínálja a theát, nem valami mindennapi asszony ám; hanem jól gondold meg, egy királyné: Aztán magyarul szólítá meg a királyné: «tudod-e a Szózatot?» ha tudod, mondd el.» S a kis művész a királyné felhívására elszavalta a «Hazádnak rendületlenül»-t. Aztán a magyar himnuszról tudakozódott a királyné (Magyarhon születtél). Azt is el tudta játszani a művészgyermek. Hódítás számba megy az ilyen!

S aztán az érdekes e gyermekben, hogy a ki így tud gondolkozni és megkülönböztetni, az a másik pillanatban átváltozik ismét gyermekké a szó legkedvesebb értelmében. Virtuóz játéka után odafut hugaimhoz s a legnagyobb áhitattal mesél el nekik egy gyermekhistoriát a tolvajok királyáról s váltig erősíti, hogy az nem valami román, hanem igaz történet. Engedi magát csókkal fizettetni. (De van váltópénze, hogy vissza tud adni.) Milyen kifürkészhetlen ennek a gyermekművésznak a gondolatvilága!

Magáért a művészetért s a kedves behizelő modoráért is szeretni lehet ezt az édes gyermeket; hát még mi magyarok, a kik, fájdalom, a külföld előtt oly kevésé vagyunk ismertek, s kiknek hírét úgy terjeszti s annyi dicsőséget szerez, mi ne szeressük és ne becézzük-e őt? E megemlékezésemhez még azt csatolom, a mit bizonyára nagyon sokan kívánnak, hogy az Isten áldása kísérje ezt a gyermeket továbbra is egész pályafutásában; arasson ezután is még sok dicsőséget saját magának és hazájának.

MŰVÉSZÜNNEP A VIGADÓBAN.

Látványosság és művészi jellemzetesség dolgában páratlan ünnepély folyt le április 9-én a fővárosi Vigadó összes termeiben. Csupa szín, csupa ölet és élet tette érdekessé ezt az estét, melyet a «Művészet és Művelődés» egyesület rendezett saját alapja javára. Az est védőségeit *Augusztia* főhercegnő és *József Ágost* főherceg vállalták el. A fenséges védők meg is jelentek és hosszasan időztek a tömeggé szaporított közönség között. A rendezésen egy nagy számú bizottság élén *Huszár* Ilona bárónő, az egyesület elnöknője és gróf *Zichy* Jenő főhercegek.

Az ünnepélynek már a terem díszítése és világitása is sajátos jellegét adott. Minden sarkában fantasztikus sátorok emelkedtek, az úgynevezett tükörteremben bitorfüggönyös, magyar motívumos sátor várta a fenségeket. Ez

zel szemben hatalmas magyar korona szórta sugárkéveit, tömördek villamos láng formájában. Néhány, szinte elrejtett láng kivételével ez a korona szolgáltatva a terem összes világitását, a mi rendkívül előnyös színben tüntette fel a tarkábbnál-tarkább jelmezeket.

A terem egyik végében emelkedett az *ösmagyar oltár*, ezzel szemben a *japán és indus sátor*, jobbra tőle a *viráglugas*. A melléktermek valóságos körképek benyomását tettek. Az egyiknek vászonfalára *Juszkó* Béla festett szép tájképet, a *vásáros bődék* s az *ösmagyar sátor* hatásos és hangulatos hátterével. Az ösmagyar sátor érdekes fölszerelése gróf *Zichy* Jenő muzeumából került ki. A második terembe *Grünwald* Béla festett mosolygó, derült tengerpartot, melynek kék ége alatt minden jóval ellátott *oszlériát* rendeztek be. A harmadik teremben *laczkonyha* várta az éhes vendégeket, a negyedikben kis *szinpad* állott, a melyen a fővárosi színházak művészeit szerepeltettkoza. Volt ének, táncz, hegedű és szavalat.

A főhercegi pár kilencz órakor érkezett meg *Zichy* grófnő udvarhölgy és *Szapáry* gróf kamarás kíséretében. Ekkor megkezdődött az ünnepély. A terem egyik tűzbarlanggá átalakított bejáratán bevonult a közönséggel zsufolásig megtelt terembe a *jelmezesek* négyszáz főnyi csapata. A fehérpálczás rendezőknek ugyancsak sok dolgot adott, a míg helyet tudtak szorítani a menetek. A szereplők kivétel nélkül az előkelő körökből kerültek. A mulatság csak abban különbözött a többiétől, hogy leányával együtt nem egy szép mama is jelmezt öltött, babos kendőt kötött a fejére, csipkés kötényt derekára. Így aztán a társaság különböző korú tagjai jó kedvvel együtt mulattak kivilágos kivraddig. A jelmezeket művészek tervezték stilszerűen, s kinek-kinek a külsejéhez illően.

A *menet* a *tavaszi* bevonulásával kezdődött. Viruló szép leány, *Legényi* Aranka állt a barna cserebogaraktól húzott kicsiny kagylócoisban. Előtte a nap tündöklött, sárkányok tárogatták hatalmas szájukat. A kocsit után a virágok egész sora következett; szőke és barna leányok, aszszonyok lenge virágmentőben. Körülöttük tarka pillék röpködtek.

Azután a bájos *francia jelmezek* következtek. A szép leányoknak ez a csoportja igen kedvesen festett fehér mollruhában, csattos czipőben és az arczot glóriaként övező, hatalmas kalappal. Olyanok voltak, mint valami gyönyörű, régi pasztellek.

Kaczkias csoportban a *nemzeti viseletek* mutatkoztak be azután. Kurta pipájával ott volt bíró uram, pörge kalapjával a bokrátság nász-nagy. Libeggett a sok pántlika, menyecsékén hátra kötött selyemkendő alól hamis leányszemek kacsingattak. Százcázú rokolyában nem egy fővárosi szépség illette karsú de-
rekát.

A következő csoport izlésénél és aktualitásánál fogva keltette fel az általános érdeklődést.

A HÁROM GRÁCZIA.

Beck Otón fényképei.

MAGYAR LEÁNY.

KÉPEK A VIGADÓBAN RENDEZETT MŰVÉSZ-ÜNNEPRŐL.

AZ ÁLDOZÁS.

Vajda Gyula fényképe.

Pokogó faczipőben, virágos kimonóban a *japánok* tipegtek elé. Közükben legyező, a nők hajában almavirág.

Visitva, ugrándoza egy furcsa had rohant be azután. Rézszínű trikóban, lobogó, fekete földíszszel a csalódásig hű *indianusok* mulattatták groteszk jelmezüikkel és tánczaikkal a közönséget. Ez a csoport művészi tervezéséért és kiviteléért tetszett.

A vad nép eltűnével gitárpengetés közben az *olasz* csoport vonult fel. A római Campagna leánya s a büszke dogressza s színes tömegben békésen megérték egymás mellett. Kiséretükben tüzes szemű legények játszótták Itália bújagó dalait.

A *spanyol* csoport festői pompájával, a *tiroliai* pompás természetességükkel tüntek fel. A komoly grandezza s az úde frissesség remekül festettek egymás mellett.

Legvégül a történelmi becsénel fogva legedekesebb csoport következett: az *ösmagyarok*. Párducos kaczagányok, tündöklő mellvérték feszültek itt a deli leventék természet. Dárda és buzogány forgott meg kezükben és csapott le hevenyszett párviadalban az ellenfél pajzsára. Ezt a csoportot gróf *Zichy* Jenő rendezte, a jelmezeket is javarészt ő engedte át gyűjteményből.

Miután a szinte végtelennek látszó menet halk zeneszó mellett kétszer megkerülte a termet, a középső podiumon régi magyar énekek

harsantak fel. Ide sorakoztak az ösmagyarok és bemutattak egy áldozást, melyet gróf *Zichy* Jenő, a vezér hozott Hadúr oltárára. Három szép leány ellejtette a *fátyollánczot*, utána *harcsi torna* és *fegyvertáncz* következett.

Az est folyamán a különböző sátrakban és podiumokon állandóan akadt valami látványosság. A magyar vásárban ropogtatták a csárdást, az oszteriában jambók táncoltak, énekeltek. A *spanyolok* a fandángót járták, a *tiroliaiak* a ländler. Minden tánczot hivatásos tánczmeisterek tanítottak be.

A *laczkonyhán* negédes mosolylyal mérte borát a pártás csaplórosné; mellette füstös legények czinczogtak keservesen: a malaczbanda. A *lampionos japán sátorban* lejtettek a gésák, míg a terem tulsó felében tüvelve ugrándoztak az *indusok*. A kaczagó tömeg között gyűrűs zsidók, czukrárszok, virágárszók és fegyeltárusok kínálták portékájukat.

Szép, tarka kép tárult a néző elé és a ki élvezni tudja a művészi látványosságot, az nyíltan vallhatta, hogy az ilyen minden ízében érdekes esték rendezésében a művészeknek nincs páriok.

Sárosi Bella.

EGYVELEG.

* Az arczok befekettése éjjeli csatákban. Az orosz-japán háború kitérőse óta sokat olvastunk a torpedóhajók éjjeli támadásairól, de csak kevesen tudják, mily furcsa előkézletek története arra nézve, hogy a halált hozó torpedókat irányozó emberek arczát az ellenség meg ne lássa. Mihelyt a vezényszó: «minden arczot befekettetni!» elhangzott, a vezénylő tisztől kezdve az utolsó tengerész-
zig mindenki egy külön e célra szolgáló festékekkel bemázolja arczát. Ez pedig azért történik, mivel a sötéttséghez szokott szemű ember éjszakának idején a fehér arczot rögtön meglátja, mikor aztán biztosra vehető, hogy az illető fehér arcz felé valóságos golyózápor irányul. Az arczok befekettetését az angol hadihajókon még Nelson tengernagy hozta be, a ki tapasztalta, hogy az ellenség meglepetésére kiküldött oszónak legénységét rendszeren lelőtték, míg végre kiderült, hogy a tengeren az arcz fehérsége még sötét éjszakán is kivehető.

* Mohamed sírjának díszítése, egy angol író szerint, 48 millió korona értékű drágaköveket, ú. m. gyémántokat és rubintokat használtak fel.

* A francia hadseregben a hagymáz, valamint a tüdővész okozta halálások évről-évre aggasztólag szaporodnak. A párisi orvosi egyesület szaklapja e baj okát leginkább az abszinth-ivásban s a mértéktelen cigarettázásban véli látni.

* A görög fenyítő törvény szerint a halálra ítélt emberen az ítélet kimondásától számított két év lefolyása alatt hajtják végre az ítéletet, egy tehát az elítélt soha sem tudhatja, mely napon kerül a hóhér kezébe.

* A kaliforniai boulahi vasúti vonalon az utasokat testi sulyok szerint szállítják s a megmászalt utas minden fontért másfél cent-et (10 fillért) fizet.

BÁRÓ HUSZÁR ILONA ÖSMAGYAR JELMEZBEN.

JAPÁN CSOPORT.

Beck Ödön fényképe.
ÖSMAGYAR PÁR.

AZ ÖSMAGYAR SÁTORBÓLY.

Balogh R. fényképe.

A TAVASZ BEVONULÁSA.

Vajda Gyula fényképe.

A JAPÁN CSOPORTOKBÓL.

Beck Ödön fényképe.

KÉPEK A VIGADÓBAN RENDEZETT MŰVÉSZ-ÜNNEPRŐL.

Dr. LÁNYI JÓZSEF

lekéri apát,

Ferencz Ferdinánd trónörökös magyar udvari papja.

A napokban közölte a hivatalos lap, hogy a király dr. Lányi József prelátest, Ferencz Ferdinánd trónörökös magyar nyelvtanárát s udvari papját lekéri javadalmas apáttá nevezte ki. A kik dr. Lányi Józsefet ismerik, tudják, hogy a magyar kormány érdemes férfiut ajánlott a király figyelmébe, tekintélyes egyházi javadalmat biztosítván neki a lekéri apátság adományozásával.

Hogy dr. Lányiról ez ideig aránylag keveset olvasott a magyar közönség, annak különösen az az oka, hogy Lányi rendkívül szerény ember, ki nem szeretvén, ha személyével foglalkoznak, a hol csak szerét teheti, maga akadályozza meg a reá vonatkozó hírek közzétételét. Pedig ama négy év alatt, melyet a trónörökös udvarában töltött, rendkívüli sokat tett arra nézve, hogy a trónörökösöt és nejét a magyar nemzeti törekvésekről tájékoztassa és azok számára meleg rokonszenvűket megszerezze. A négy év alatt Ferencz Ferdinánd trónörökös tökéletesen megtanult magyarul beszélni és fogalmazni. Naponként legalább négy órát fordítanak a magyar nyelv gyakorlására s ebből az időből akkor sem vonnak el egy fél órát sem, ha úton vannak, vagy fontos állami és katonai feladatok foglalkoztatják a trónörökösöt. Alig van figyelemreméltó magyar politikai napilap, melyet a trónörökös legalább kivonatban el ne olvasna. De különösen nagy figyelmet fordít a magyar közjogi művek tanulmányozására s ép az a legnagyobb érdeme dr. Lányinak, hogy a trónörökösrel a magyar közjogi tanulmányozását megszerettette. Annaira megy a trónörökös érdeklődése a magyar közjogi művek iránt, hogy az elsők közt rendeli meg a legújabbban megjelenő munkákat és nem nyugszik addig, míg udvari papjával alaposan át nem tanulmányozta.

Az új lekéri apát különben még aránylag fiatal ember. 1868 június 29-én született a nyitrai megyei Német-Prónán, régi nemesi családból. Iskoláit Privigyén, Nyírád és Egerben, a hittudományi tanfolyamot a budapesti tudományegyetemen végezte, mindenből «emmens» eredménnyel. Két munkáját a budapesti egyetem theologiai kara pályadíjjal jutalmazta. Pappá 1891-ben szentelték s a gyakorlati lelkipásztorkodás terén kezdte meg működését, káplánkodott a nyitrai megyei Tuzsinán s a bars megyei Garam-Kürtösön. Megyes püspöke, Bende Imre, ki a magyar nemzeti törekvések buzgó előmozdítója volt ebben a túlnyomó részben nemzetiségektől lakott egyházmegyében, csakhamar maga mellé vette a lelkes magyar érzelű fiatal papot, előbb udvari papjává, később egyházmegyei levéltárossá tevén, majd János-Gyarmatra küldte plébánosnak, innen a beszercebányai papnevelő-intézet tanárává és lelki igazgatójává nevezte ki. Időközben néhai Rudolf trónörökös magyar nyelvtanárja, a csak nem rég elhalt dr. Rimely Károly neveztetvén ki beszercebányai püspökké, midőn az udvar részéről felhivatott, ajánljon egy alkalmas papot, ki Ferencz Ferdinánd főherceget a magyar nyelv gyakorlásában irányítsa, Rimely nagy körültekintés után

sejít fiatal papját, az időközben irodalmilag is kitűnt dr. Lányi Józsefet ajánlotta, ki 1900 szeptember havában a trónörökös udvarába meg is hivatott. A pápa is méltányolni óhajtván a kitűnő fiatal udvari pap buzgóságát, még azon évben kamarásává, 1903 augusztus havában apostoli protonotáriusává és pápai házi prelátságává nevezte ki.

Cz. L.

A MINTA-UJSÁG.

Aligha van ma Angolországban találaton nyabb ember, mint M. William T. Stead, «Review of Reviews» (szemlék szemléje) című ismert folyóirat szerkesztője és alapítója. E folyóiratban, melynek főcélja a hírlapok és folyóiratok nevezetesebb cikkeinek s az újonnan megjelent könyveknek ismertetése, — Stead szerkesztő lépten-nyomon előáll valami új eszmével a legkülönbözőbb dolgokra vonatkozólag: egyszer gyermek-börzét ajánl, a hol jómódú gyermektelen emberek örökbefogadás céljából válogathatnának a sok gyermekü sze-

beleteszi a piros borítékba s kiteszi az ablakába. Délután 10 órától 1 óráig mindennap egy lapkihordón végig járja kerületében az összes előfizetők lakásait, a piros borítékokat összegyűjti s beadja az illető városrész szerkesztőségi fiókjába.

Tudniillik minden városrészben van egy fiók-szerkesztőség, a melyben nemcsak hogy megfelelő számú szerkesztőségi tagok és kiadóhivatali tisztviselők dolgoznak s fogadják az előfizetőt, hanem posta- és táviradhivatal, állás és eszedközvetítő intézet, automata-buffet, olvasó terem, társalgó áll rendelkezésére, sőt állandó kiállítás is van azokból az árúcsikkékből, melyeket a lap hirdetései ajánlanak.

Minden ilyen kerületi fiók-szerkesztőségben külön lapot csinálnak az illető kerület számára, más-más hirdetésekkel, a városrész érdekeihez alkalmazva, külön napihírekkel s más tudósításokkal. A lap 12 oldalból áll, ebből nyolcz egyforma mindenütt, a többi más-más minden városrészben. S mindez havonként egy shillingért.

A lap kiadóhivatala elvállalja az előfizetők mindennemű ügyes-bajos dolgait. Ha szénre, élelmi szerre vagy felérneműre van szükségük, telefon, távirat vagy küldönöz útján megrendeli számukra. Orvos, ügyvéd, fogorvos ingyen kapható minden fiók-szerkesztőségben. Minden előfizetőt 2500 korona erejéig biztosít a lap baleset ellen.

A szerkesztésben is sok érdekes újítás van. Itt van például a mindenféle pályadíjak és jutalmak rengeteg tömege. A költők Shakspeare szép kiállítású műveit kapják egy szonettért, mások számára valahol elrejtenek egy bankutalványt kisebb-nagyobb összegről, a ki megtalálja, fölveheti a pénzt. A lap minden egyes száma több ily jutalmat hirtet, gyermekeknek külön jutalmakat, a mint hogy a lap egy része gyermekeknek való olvasmánnyal van tele. Mert Stead nézete szerint, ha a lap szívesen látott vendég akar lenni minden családban, a család minden tagjának kell, hogy nyújtson valamit.

A hirdetések is egészen mások, mint a szokásosak. Minden hirdetés egy rövidebb-hosszabb cikk, mely beszámol a hirdető cégéről, azon nap történt nevezetesebb eseményekről. A csipkeárús elmondja, mi mindenféle szép csipkét kapott tegnap, a szabó beszámol arról, hogy kinek milyen ruhát csinált, s mik az újdonságai, stb.

A politikai tudósításokat a szereplők arcképei élenkítik és azoknak a helyeknek a tervrajzai, a hol az események történtek. A színházi rovatot maga Stead vezeti, a ki soha életében még színházba be nem tette a lábát egész mostanáig, úgy hogy be-nyomásai — ő mondja — teljesen frissek és elfogulatlanok.

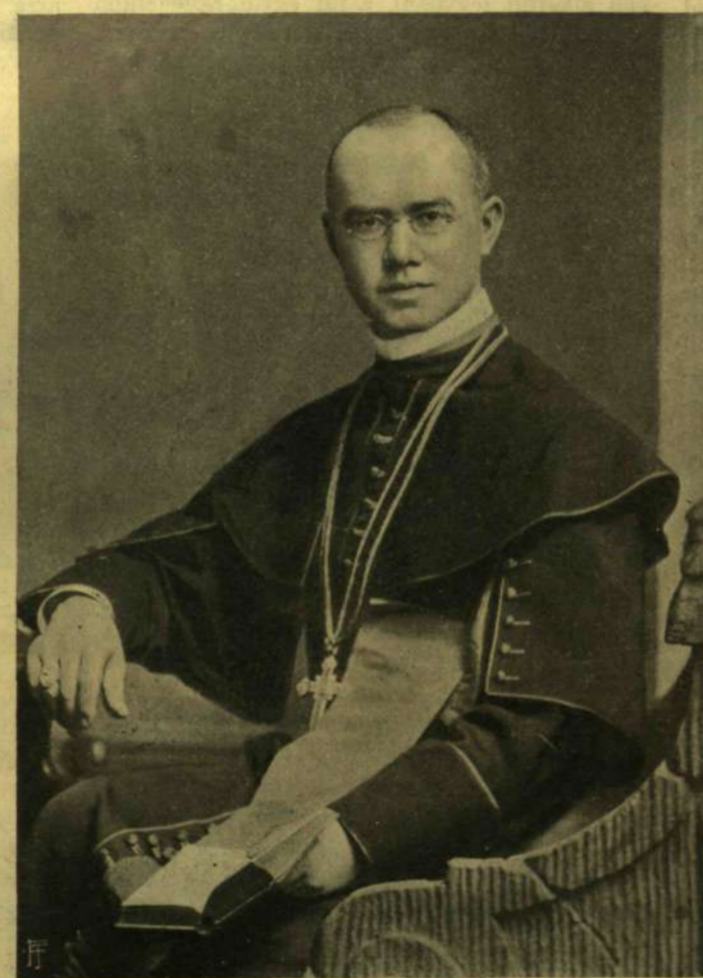
Mindez azonban egyelőre csak eszme s hogy fog a valóságban kiütni? De mint terv is elég érdekes bizonyíték annak a harcznak, a mely a londoni újságok közt az érvényesülésért foly. Ha valaki vállalatával fel akar tűnni, ilyen különös tervekhez és eszmékhez kell folyamodnia.

ÓVÁRY LIPÓT.

Az országos főlevéltárnoki állásra, mely tavaly elhunyt nagy érdemű tudósunk, Pauler Gyula halála óta üresedésben volt, Óváry Lipótot nevezte ki a király.

Az új főlevéltárnok szintén érdemes régi munkása a levéltári ügynek. Pauler mellett jelentékeny része volt az országos levéltár újjászervezésében, melyet azóta mint allelevéltárnok, majd levéltárnok több mint negyedszázadon át szolgált, Pauler halála óta pedig a levéltár vezetője is volt.

Óváry Lipót 1833-ban született Veszprémben, iskoláit ugyanott és Pápán végezte. A szabadságharcban mint honvédtüzér vett részt

Dr. Lányi József lekéri apát.

ÓVÁRY LIPÓT.

Nagy Sándor dandárában. Az ötvenes években hírlapíró, előbb a «Délbáb» munkatársa, majd az «Aradi Hírlap» szerkesztője volt. 1860-ban Olaszországba ment, a hol Garibaldi seregében, majd a magyar legióban harcolt s századosi rangot és vitézségi érmet kapott. Az egységes Itália megalapítása után Nápolyban telepedett le, a hol meg is nősült, nőül vevén a ma is élő kiváló olasz jogtudós és volt igazságügyi miniszter, jelenleg nápolyi egyetemi tanár, Pessina Henrik hugát, Pessina Klementinát. Itt a magyar-barát «Il Progresso Nazionale» című olasz lapot szerkesztette s megkezdte a Magyar Tud. Akadémia megbízásából főképp az Anjou-korszak történeti kútforra vonatkozó levéltári kutatásait. A híres Farnese-levéltárt, mely akkor került Nápolyba, ő kutatta át és ő ismertette először, a mely uttóro munkájáért Viktor Emánuel olasz király az olasz koronakeresztjével tüntette ki, a nápolyi «Pontaniana Academia» pedig tagjai sorába választotta. Ugyanezért a magyar kormánytól is megbízást kapott az olasz levéltárak szervezetének tanulmányozására, mely működéséről terjedelmes jelentésben számolt be, tapasztalatait pedig az Országos Levéltár újjászervezésénél értékesítette, a hova 1876-ban alleveáltárnokká nevezték ki. A diplomatikai levéltárt, mely a mohácsi vészig terjedő időszak okiratait foglalja magában, ő állította föl.

Levéltári működésén kívül érdemes munkásságot fejtett ki, mint a miniszterelnökség sajtóosztályának kültagja. Több ízben beutazta Olaszországot s felolvasásaiban és hírlapi cikkeiben eredményesen lépett föl a román igazságok ellen. A tavaly Rómában tartott nemzetközi történelmi kongresszuson, mint annak egyik osztályelnöke az olasz-magyar történelmi vonatkozásokat ismertette.

A Magyar Tud. Akadémia 1892-ben választotta levelező tagjává s kiadásában jelentek meg a következő munkái: «Nápolyi történelmi kutatások», «Nápolyi Anjou-kori kutatások», «II. Pál pápa és Farnese Sándor bibornok Magyarországra vonatkozó diplomáciai levelezései» (1535—1549), «Bárány Albert emlékezete», «Oklevéltár Bethlen Gábor diplomáciai összeköttetési történetéhez», «Bethlen Gábor diplomáciai összeköttetési», «A magyar Anjouk eredete».

II. ISABELLA SPANYOL KIRÁLYNŐ.

1830—1904.

Április 9-ikén meghalt Párisban II. Izabella, Spanyolországnak trónjáról elűzött s számkivetett egykori királynője, a jelenleg uralkodó spanyol király nagynője. Halálának híre az emberi részvétlen kívül nem kelti fel a kegyeletnek azokat az érzelmeit, melyek egy hasznos, emberi erényekben gazdag élet nyomában szöktak járnivaló, mert élete el volt hibázva, a jogára alá jutott nép legszerencsétlenebb korszakai közé számíthatja azt az időt, a míg Izabella királynő ült trónján. Pártviszály szaggatta az országot

úgyiszlán szüntelen s a véres, emésztő belső harcok közepett az udvar s benne a királynő a legféltelenebb életet élte.

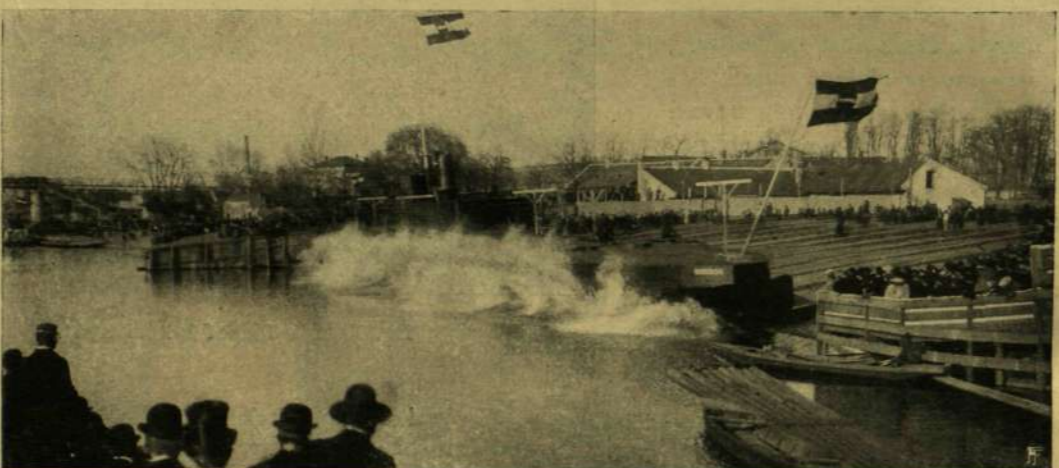
Izabella királynő, mint VII. Ferdinánd király és negyedik neje, Mária Krisztina királyné leánya 1830 október 10-ikén született. Atyja, kinek fiúutódja nem volt, végrendeletében őt tette trónja örökösévé, a mivel megsértette az ú. n. száli törvényt, melynek értelmében a trónöröklésre csakis a férfi-ág lett volna jogosítva s így a trónnak Don Carlosra, a meghalt király öccsére kellett volna szállnia. A végrendeletre nem kérék ki sem a rokonok, sem a kortez jóváhagyását s így, mikor Izabella alig három éves korában, anyja régenssége alatt elfoglalta a trónt, Spanyolország népe pártokra szakadt. Az abszolútizmus hívei Don Carlos pártjára állottak, míg Izabellát az alkotmányos reformpártiak támogatták abban a reményben, hogy alatta létesíthetik azokat a reformokat, melyekkel meg lehet vetni Spanyolország jobb jövőjének alapját. Mária Krisztina regens-királyné adott is alkotmányt, hogy hívei ragaszkodását biztosítsa, ez azonban nem elégítette ki a radikális érzelmeik igényeit, úgy hogy a gyermekkirálynő trónját folyton az összeomlás veszedelem fenyegette. A Don Carlos pártját azonban sikerült legyőzni, a mi egyidőre legalább megszüldítette a nőrulalmat. A régens-királyné intézkedései azonban erőszakosságukkal, tör-

vény- és alkotmányellenességükkel, a kegyencuralom elharapozásával mind nagyobb elégedetlenséget szültek, úgy hogy Mária Krisztina királyné 1840-ben kénytelen volt az országot elhagyni. Leánya megmaradt a trónon s régensül Espartero tábornok, a karlisták vitéz legyőzője került melléje. Espartero eleinte sikerrel működött, három év múlva azonban kényszerült ő is lemondani s egy időre száműzetésbe menni. Ekkor a tizenhárom éves királynőt nagykorúvá nyilvánították.

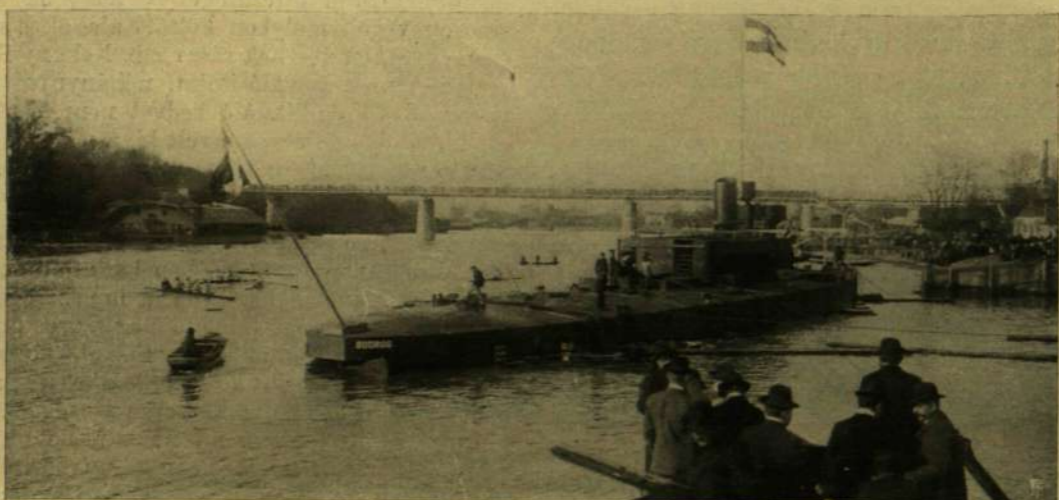
Izabellát addigi nevelkedése s kicsapongó életü, erőszakos hajlamú anyjának példája nem készítette arra, hogy népe javára töltse be a trónt, melyre oly fiatalon jutott. Szenvedélyes, lobbanékony természete, elkényeztetett szeszélyessége, zsarnoki hajlamai végzetessé váltak úgy népére, mint reá magára. Mikor eljegyzése került szóba, majdnem európai konfliktus lett belőle, mert Lajos Fülöp francia király akarta megnyerni kezét s ezzel családja számára a spanyol királyságot; e tervet Angolország tiltakozása hiúsította meg. Izabella királynő unokafivérének, a beteges d'Assisi Ferencz Mária Ferdinánd herczegnek nyújtotta kezét 1846-ban, mely házasság a lehető legszerencsétlenebb volt. A férj nem volt elég erőlyes arra, hogy helyesebb irányba terelje a királynő politikáját, olyan államférfi sem akadt az udvar kedveltjei közt, a ki fékezni tudta volna zsar-

A «BODROG» A VIZREBOCSÁTÁSRA KÉSZÉN.

A «BODROG» A VIZBE ÉR.

A «BODROG» A VIZBEN.

Balogh R. fényképei.

A «BODROG» MONITOR VIZREBOCSÁTÁSA AZ ÚPESTI DANUBIUS-HAJÓYÁRBAN.

A KIRÁLY TÁVOZÁSA FIUMÉBÓL, JÓZSEF FŐHERCEZEG MEGLÁTOGATÁSA UTÁN, MIKOR A NÉP ÉLJENZÉSE KÖZBEN ELHAGYJA A «VILLA GIUSEPPE»-T.

(Jobbra van a régi fiumei vár löporos tornya, balra, a hol a hajlott cédórusfa látszik, van József főherczeg parkja és villája.)

Kankovszky Ferencz amateur fényképei.

A KÖZÖNSÉG A KIRÁLY TÁVOZÁSA UTÁN A RÉGI FIUMEI VÁR LÖPOROS TORNYA ELŐTT.

(Szemben, balra van József főherczeg parkja a «Villa de Giuseppe»-vel.)

noki hajlamait s így a nép elégtelensége nőttönött. A királynő az uralkodást környezetére bízva, könnyelműen csak gyönyöreinek élt; a politikában a legfőbb hatalmat sokáig Marfori intendáns gyakorolta. E miatt folyton újabb meg újabb lázongások ütöttek ki az országban, míg végre 1868-ban Prim és Serrano tábornokok állottak a fölkelés élére. A fölkelő hadak egyik győzelmet a másik után aratták, úgy hogy a királynő kénytelen volt 1868 őszén elmenekülni az országból. Egy ideig még reménykedett, hogy visszakaphatja trónját, míg végre 1870-ben lemondott fia, XII. Alfonz javára.

Ezóta idejét többnyire Párisban töltötte, ugyanazoknak a kedvteléseknek élve, mint száműzetése előtt odahaza. Detronizálását sohasem tudta megbocsátani s ezért családjával is feszült viszonyban élt; különben is meg lehetős elszigetelt helyzete volt Párisban, mert a francia arisztokracia java része a karlistákkal rokonszenvez. Fiának, XII. Alfonzának kora halála után megérté unokájának, XIII. Alfonzónak, a jelenlegi fiatal spanyol királynak trónrajutását is, de Madridba csak igen ritkán látogatott el s magatartását a király minisztereinek legnagyobb része rosz szemmel nézte, bár politikai befolyása teljesen megszűnt. Utolsó éveiben élete főleg vallási gyakorlatokban telt el s a Párisban élő spanyolokkal nem egyszer érezte jótékonyágát is. Halálát a pas és Izabella herczegnők s a középsőnek férje, Lajos Ferdinánd bajor herczeg voltak mellette.

Holttestét XIII. Alfonz király intézkedésére Madridba szállították s az Eskuriálban temették el.

A «VASÁRNAPI UJSÁG» TEKINTETES SZERKESZTŐJÉNEK.

Budapest, 1904 április 10.

Kedves barátom!

Messze Délvidéken jártam, midőn az én elfelejtetetlen fiatalkori barátom, Péter Dénes elhalálozott, a minek hírért csak hazatérőben vettem. Nem volt módomban olvasni a lapok méltató megemlékezését a mi tőzgyökeres magyar humoristánkról. Érthető megilletődéssel vettem tehát a «Vasárnapi Ujság» mai számában foglalt közleményt, mely szóban és rajzban tereli rá figyelmet s kegyeletes érzését az olvasónak Péterre, a kinek bizonyára számos művében gyönyörködött, a nélkül, hogy tudta volna, ki az voltaképpen, a ki őt jökeidvire derítette.

E víg olvasmányok sorába tartozott nem egy «Tolyáss Dániel», melyet lapom Péternek köszönök. De mivel mindennek előtt valónak a történetírás hűségét vallom, adj helyet, kérlek, következő helyreigazításomnak.

Tolyáss Dániel eszméjét bold. barátom, Karsai Albert pestmegyei nagybirtokos közlé velem. Annyi

furaság és fonákosság került felszínre azóta, mióta a patriarchális mezőgazdaság tudományos formát váltott Magyarországon is, hogy ennek megkritizálása elől már nem lehetett kitérni. Barátom nem csak országosan elismert jeles gazda, de elmés ember is volt. Ő szolgáltatta az anyagot s megfigyeléseit nekem, a mezőgazdaságban teljesen járatlan, de gyakorlott, régi tollforgatónak; s én is szökenttem a «Borszem Jankó»-nak ezt az egyik, immáron közismertű s népszerű alakját, az u. n. irodalmi formába. Leveleink diapasonját — Tolyáss Dániel ugyanis ott kasznárokodik, a hol az előtt birtokos volt — én adtam meg; az ő nyelve, orthographiája, rajza, az én művem. Utóbbit persze Jankó Jánosnak mesteri ezerújjá váltotta művészivé, mint a hogy fogyatékos vázlatom nyomán segítette halhatatlanságra Mohány Berzsit is.

Egy darabig a Wewreusshegygy alakja csak passzív volt, midőn egy napon Fuchs Lajos barátom, akkora szintén gazdálkodó, méltányosnak találta, hogy végre szólaljon meg a nagyságos úr és kegyes «Joól tévő» is. Ő írta az első Wewreusshegygy-levélet, melynek csak a nyelvét kellett arra a bizonyos «lipótvárosi» tonusra hangolnom, hogy mint gazdatiszt-jének szakismeretben, modernségben s világi műveltségben ellenlába, Dávid úr kiegészítője legyen Dani bácsinak.

Midőn ily formán a két alak matriczája gondosan

Kankovszky Ferencz amateur fényképei.

A KIRÁLYT VÁRÓ KÖZÖNSÉG FIUMÉBAN, A «VIA MUNICIPIO»-N.

(A házak a magyar és fiumei lobogókkal vannak díszítve. Az előtér a «Piazza Adamich».)

ki volt véve s népszerűségök mind jobban terjedt: a bevaló közlemények számfelől is szakadtak szerkesztői asztalomra. Beleöntöttem a kész formába s csak keveset kellett megráspolyoznom — már a szoros értelemben vett «egyöntetőség» kedvéért is — hogy valamennyi egy azon töből fakadtnak látszassék.

Az ilyen vett legkülönb levelek Péter Dénes, Bessenyei Ferencz, Reiniger S., Aczél Endre művei. A többi küldő nevét, elég háladatlanul, elfelejtettem.

Nem nagy dolog az egész, tartozó szerénységgel beismerem. De ha már szó tárgyává lett, kötelességemül ismertem ezt a helyreigazítást.

Kézszorítással híved Csicseri Bors. (Agai Adolf.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«Új bokréta.» Most két esztendeje összerögző kezét őt költői hajlamú fiatal ember s együtt adták ki egy «Bokréta» című kötetben verseiket. Nem csak ez a véletlen szövetség fűzte őket össze, hanem a törekvések azonossága, a gondolkodás mód hasonlósága is. Valmennyien, mint verseikből látni, debreczeni vagy debreczenvidéki fiúk, az ősi kollegium egykori növendékei, falun nőttek fel, képzetüket a falusi képek, hangulatok izgatják s lelkük tele van kurucos magyarsággal. Verseikből most újabb bokréta kötöttek s újra a nagyközönséghez fordulnak vele. Első könyvükről annak idején azt írtuk, hogy «valamennyiük műveit már csak egy-két lépés választja el az irodalmi sírfonvonalától, de ép e lépéseken válik meg, igazi hivatottság sugallja-e verseiket.» Ezt az egy-két lépést azóta még nem tette meg — teljes sikerrel legalább — egyikük sem; bár a kötetben majd mindegyik szerzőtől akad irodalmi sírfonvonalon álló vers. Baja Mihály verseiben inkább egy-egy sor, strófa, egy-egy színesebb fordulat kapja meg a figyelmet, egész vers nem igen van közöttük. Gulyás József «Virág-énekek» című alatt szerelmet énekel, fordulatosságot, sok intelligenciát árulva el, de néha kissé hidegen. Legmelegebb s legközvetlenebb a hangja Gyökössy Endrének, kinek különösen néhány jól gondolt, de bizonytalan kézzel rajzolt genre-képe érdemel figyelmet, de hajlama van a szószaporításra s gyakran egyenetlen is. Madai Gyula és Oláh Gábor műveiben legtöbbet ér a nyelv hangulatos ritmikája, az utóbbi «Özvegyasszony kakasa» című hosszabb adomaszerű verses elbeszélésben humoros vénát is árul el. A kötetben levő nagyszámú hazafias versnek több a füstje, mint a lángja, inkább szónoklatok, mint költői művek. Meg kell még jegeznünk, hogy az ily együttes «bokréta»-nak némi előnyei mellett megvan az a hibája, hogy az egyes szerzők egyéniségei, nem lévén valami nagyon erősek, egymásba folynak az olvasó emlékezetében s megnehezítik a biztos ítélet alkotását. A kötet csinos kiállításban, a Csokonai-kör támogatásával Debreczenben jelent meg; ára 1 korona 50 fillér. Mutatványul Gulyás József «Virág-énekek» című ciklusának egyik darabját s Gyökössy Endre «Debreczenben» című versét közöljük lapunk más helyén.

«Beszterce ostroma.» Műszáth Kálmán egyik legkitűnőbb régebbi műve, a «Beszterce ostroma»

című regény, mely hősének, egy XIX. századbeli magyar Don Quijote-szerű alaknak életteljes rajzával, sok érdekes alakjával s humoros hangulatával már első megjelenésekor nagy tetszést keltett. A jeles munka most olcsó kiadásban jelent meg a «Magyar könyvtár» című vállalatban, melynek négy füzetét tölti be. A közönség bizonyára nagy örömmel fogja fogadni e kedves olvasmányt, mely most már olcsó áránál fogva (1 korona 20 fillér) elterjedhet a legszélesebb körökben is.

A kivándorlás irányítása és hasznosítása. Irta Perényi Béla. Az amerikai kivándorlás kérdése egyre jobban foglalkoztatja kormányunkat ép úgy, mint a közvéleményt s újabban egész kis irodalom keletkezett, mely sajnos jelenség természetével, orvoslási módjaival foglalkozik. New-Yorkban lakó hazánk Perényi Béla is azon szempontból szól most megjelent füzetében a dologhoz, hogy saját tapasztalatai alapján tanácsokat adjon az idősebbeknek úgy sem akadályozható kivándorlás helyes irányítására s egyszersmind a vissza vándorlás elősegítésére nézve is rámutasson a legtöbb sikerrel bízó útra. A tanulságos tartalmú füzet ifj. Nagel Otto könyvkereskedésében jelent meg, ára 1 korona.

Anteusz. Színmű három felvonásban, írta Werner Gyula. Első előadása a Nemzeti Színházban április 9-ikén. Werner Gyula, a ki regényeivel jelentékeny sikereket ért el, e színművét egyik regényéből dolgozta át. A színdarabon ez meg is látszik, az író még nem szokott hozzá a színpadi stílus s lépten-nyomon elárulja a regényíró. Alakjai nem annyira a színpadon, mint inkább a színpadon kívül cselekednek. Legdrámaibban jellemzett s leghatásosabb alakja, Ferrari herceg tulajdonképp semmi részt sem vesz a cselekvényben. Ötletes stíljé, a párbeszédbe beleszórt találó gondolatai segítik elő a darab hatását.

A darab tendenciája az, hogy ne hagyjuk itt szülőházunkat a bajban, ne menjünk idegen, ellenes szolgálatba, mert míg a mi földünket taposuk, addig a bennünket átható hazaszeretet erősebb tesz, menjünk azonban külföldre, megbukunk, gyengék leszünk, mint a görög Anteusz. Szentgyeői Gábor az olasz háborúban elfogták, mint katona-szökevény. Nagybátyja kedvéért a király megkegyelmez életének s Gábor elhatározza, hogy ő életét a királynak szenteli. Elhagyja hazáját, szerelmét, Máriát és beáll az akkor (a 60-as években) nálunk annyira gyűlölt osztrák szolgálatba. Bécsben meg is nőül, elveszi Silbermann gazdag bankár leányát, Melanie-t, pedig szívében még mindig a tiszaparti házikóban hagyott leány emléke él. Emelkedik is. Már elért pályájának tetőpontjára, külügyi osztályfőnök lett. Pályafutásán csak az bántja, hogy az elhagyott Máriát eljegyezte egy Orgonás nevű barátja. A közigazgatási csata után le kell mondania hivataláról, elhagyja a felesége is, ki egy huszártisztnek lesz a neje. Így megbukva, megtörve jön haza, a hol Mária, kiről Orgonás nagylelkűen lemondott, ölelő karokkal várja. A mint láthatjuk, Szentgyeői jelleme elhibázott. Gyenge férfi, csöppet sem drámai. Hogy elhagyja hazáját, hogy eszátját, életmentőjét szolgálja: ez megbecsülhető, de hogy nagyra vagányában érdek-házaságot köt, ez semmivel sem menthető. Hát Orgonás, a derék magyar ember, csak úgy dobálódik menyasszonyával? Sikerült jellemrajz Ferrari hercege, egy bukott diplomata. A hercegen megtaláljuk a bukott emberek minden világfájdalmát, keserűségét azok iránt, kik bukásukat okozták; jó tanácsokat ad Szentgyeőinek, kinek megjósolja, hogy őt is úgy félredobják, mint a kifacsart szitromot. Tanácsolja neki, menjen haza, míg nem késő. (Ez a jelenet a darab fénypontja.) A színészek buzgólkodtak a darab sikere érdekében. Szentgyeői Mihályfy játszott a tőle megszokott egyszerűséggel, szerepe jellemvonásain minden kis részletét szépen kidomborította, Alszeghi volt Mária, művészienséggel játszott meg a szerelmében csalódott, majd szerelméért remegő fiatal leánykát. Gál-nak jutott a legnagyobb feladat, ő volt a finom, nagyvilági úr, a bukott diplomata, Ferrari. Feladatát jelesen megoldotta. Jók voltak még Hegyesi Mari, Dező és Fáy Szeréna. A darab tetszett a közönségnek.

«A királynő férje.» Énekes vígjáték három felvonásban. Írták, Kanof és Hancel. Fordította Heltai Jenő. Színpadon a Vigszínházban április 8-ikán. A Vigszínházban rég nem aratott ilyen zajos sikert darab, mint «A királynő férje». E siker orosz-lán része Kury Kláraé, őt ünnepezték a sok babérnal és virággal. A darab ügyesen satirizálja az uralkodó királynők férjének helyzetét, kissé borsos pikantériákkal is.

Xenof, Zitta királynő nagynénje, férjét keres

II. IZABELLA SPANYOL KIRÁLYNŐ.

IZABELLA KIRÁLYNŐ MÁRIA KRISZTINA KIRÁLYNÉVAL ÉS MÁRIA TERÉZIA INFANSNŐVEL.

IZABELLA KIRÁLYNŐ MÁRIA KRISZTINA KIRÁLYNÉVAL COMPIÈGNEBEN.

unokahuga számára. Ezen királyi házastársnak csupán a férji jogai, illetve kötelességei volnának meg, hogy a dinasztia fenmaradjon. A választás Hamilkár indiai exkürálóra, Erikre esett. De rosszul számítottak, mivel Erik igen erőlyes, fiatal ember, ki szerelemből vette el Zittát feleségül és bántja őt, hogy az udvarnál mindenki csak a «királyi család fenntartására kirendelt fő hivatalnoknak» tekint. Akkor pedig, midőn felesége nem engedi, hogy tanácsokat osztogasson neki, sőt a szemébe is vágja, hogy ő itt csak egy alárendelt személy, Erik elhagyja az udvart és feleségét, nagy bánattal Hamilkárnak, ki igen jól érzi magát és a gazdag Xenofát már el is jegyezte. A királynő csak akkor látja, mennyire szereti a férjét, a mikor elhagyta s már kész bocsánatot kérni is tőle. Erik visszajön búsulni, Zitta bocsánatot kér s ő meg-

könnyebbülten akar távozni, de a királynő nem engedi. A minisztereket arra is ráveszi Zitta, hogy megoszthassa férjével az uralkodást. De Erik nem fogadja el. Mikor azonban neje felübe súgja: «Hát megfosztanád gyermekedet a trónról?» marad. Igen mulatságos epizód jelenet a Xenofa hercegnő és Sándor hadnagy kalandja. A kissé öreg hercegnő szereti a fiatal bárgyú hadnagyot, de bizony hiába ad alkalmat, a hadnagy nem érti el. Végre nyíltan megmondja neki, mit akar, de a hadnagy a hercegnő iránti tiszteletet emlegeti, mire is Xenofa kidobja szobájából s boldogan nyújtja kezét Hamilkárnak. A miniszterek közt a közönség felismerhette, hogy a szépművészeti miniszter személyesítője Wlasics Gyulát maszkírozta. A főszerepet, Zittát Kury Klára játszotta, játékaival, énekével és tánczával maga részére hódítja a tapsokat. Nikó Lina komikuma is nagyon mulattatta a közönséget. A többiek is mind jól játszottak: Tanay Eriket, Hegedűs Hamilkárt, és Vendrey a belügyminisztert. S. L.

Aradról írják lapunknak, hogy az aradi közönség nagy ünneplésben részesítette a távozó színésznőket, de különösen Gazdy Arankát ünnepezték. A fiatal művész «Kurucz Feja Dávid» Ráskaynéjában búcsúzott el a közönségtől, mely ez alkalommal sok virággal és szűnni nem akaró tapsal fejezte ki a művész iránti szeretetét. Gazdy Aranka ki egyike a vidék legjelesebb drámai színésznőinek, különösen «A folt, a mely tisztít»-ben mint Matild, «Az ember tragédiájában» mint Éva, «Bánk-bán»-ban mint Melinda, az «Ejjeli menedék»-ben mint Natasa és «Rómeo és Juliá»-ban mint Julia nyerte meg a közönség tetszését.

KÖZINTÉZÉTEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tudományos Akadémia április 11-iki ülését Kautz Gyula elnöklésével tartotta. Kuncz Jenő levelező tag székfoglaló értekezését adta elő, melynek címe «Az igazságos jog.» Azt kutatja, melyek a feltételek, melyek a jognak az igazság címet megadják. Régebben azt vallották sokan, hogy a jog és az igazság egymással azonos. Ez a felfogás nézete szerint nem helyes, mert a jog megbirálható, helyesíthető vagy nem helyesíthető a szerint, a mint megfelel az igazságosságnak vagy nem. Ez állítást a tételes jog rendelkezéseivel bizonyítja. — Második főlvasó Ballagi Aladár volt, ki az Akadémia kiadásában megjelent Nyelvtörténeti szótárt egy nagyobb munkában éles bírálat tárgyává tette; ezúttal azokra a támadásokra válaszolt, melyeket az Akadémia pártfogásával megjelenő «Nyelvőr»-ben a «Nyelvtörténeti Szótár» készítői intéztek ellene. Melich János cikkét boncolta s végül azt mondta, hogy a «Nyelvőr»-nek vele szemben számbavehető fegyvere nincs, eszter-csavarásuknak, körmönfont fogásaiknak egyetlen czélja az, hogy eltereljék a közönség figyelmét a dolog lényegéről, tudniillik a Nyelvtörténeti Szótár ezer nyomorúságáról.

A Petőfi-Társaság április 10-iki felolvasó ülésén Prém József a modern drámaról szóló új munkájából «A szívbéli szocializmus» című fejezetét mutatta be. Utána Szabó Endre a «Bolond» című verses regényének egy újabb részletét mutatta be. A társadalom félszűzességét satirizáló felolvasást tetszés kísérte. A program utolsó pontja Bercsényi Bélának, a társaság néhai tagjának, «Az öreg Dávid» című hátrahagyott elbeszélését volt, mely egy vidéki színészlőről; ezt Zemlényi Árpád olvasta fel.

A földrajzi társaság április 14-iki ülésén, melyen Havass Rezső elnököt, nagy közönség gyűlt össze, hogy báró Bornemisza Pálnak afrikai utazásáról szóló előadását meghallgassa. Az ismert utazó, ki Nemzeti Múzeum számára is sokat gyűjtött s ki gyűjteményeit a napokban kiállítja, az angol és a német Kelet-Afrikáról, meg Ugandáról adott ismertést, s ezt Lóczy Lajos tanár olvasta fel.

Bornemisza báró több ízben járt már Kelet-Afrikában s legutóbb harmadik északon át tartózkodott ott. Az angol gyarmat területét alaposan ismeri. A kelet-afrikai német gyarmat területén a Páré s a Letema hegységeket s a köztük elterülő Massa pusztát járta be. Tanját hosszabb időre a Kilimandzsaró s a Meru hegyeken ült, a honnan kirándulásokat tett a német gyarmat bensejében fekvő fonskókra. A földrajzi, meteorológiai viszonyok, az állat- s a növényvilág ismertetése után a kávéültetvényekről s a ló-, szarvasmarha-, zebra és strucc-tenyésztésről beszélt; beszötte egy orosz-lán vadászati leírását is. A gyarmatok bensülőlő lakosairól is sok jellemző megjegyzést mondott el. A nagyszámú hallgató közönség zajosan megtapsolta a körülbelül száz képpel illusztrált érdekes előadást.

A Magyar Képzőművészeti Társulat április 10-ikén tartotta évi közgyűlését a Műcsarnokban a tagok nagy érdeklődés közt. A gyűlésen nem hiányoztak a heves felszólalások sem. A közgyűlésen Katona Béla koronaügyész elnököt, mert gróf Andrássy Tivadar elnök külföldön időzik. Az évi

jelentés fölött hosszú vita indult meg. Pállik Béla kifogásolta, hogy a társulat művásárlásra aránylag kevés összeget fordít, de annál többet költ a termék beutórozására és díszítésére, a mi helytelen dolog, mert a Műcsarnokban nem a kárpitnak, hanem a művészetnek kell hatnia. Keszthelyi Ernő is elégtelennek tartja, hogy 300 ezer koronányi évi kiadásból csak 33 ezer korona jut művásárlásra. A többség azonban tudomásul vette a jelentést. A felügyelő bizottság jelentéséről Pállik Béla és Kacsányi Odón a tervezett virágkiállítást kifogásolta. Déry Béla pedig évi 2000 koronás tételt kért felvételti Munkácsy Mihály szoboralapja javára. Ez utóbbi indítványt a közgyűlés mellőzte, mivel a választmány ügyis folytat gyűjt Munkácsy szobrát. Az elnökség is beértesítette a segély- és nyugdíj-alap műteremházáról. A közgyűlés az elért fényes eredményért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Benkő Kálmán igazgatónak és Kam Gyula műépítésznek. A művészeti segély- és nyugdíjalap szabályzatát a közgyűlés változatlanul fogadta el. Végül a társulat választmányának egy részére történt meg a szavazás. Alelnökök lettek: Lotz Károly és Forster Gyula.

MI UJSÁG?

A svéd-norvég király válasza. Oszkár svéd-norvég király, a ki hosszabb idő óta idős Abbaziában feleségével, az adriai tengerpart magyar és osztrák határainak érintkezésénél szép figyelmet tanúsított a kolozsvári postatisztek iránt. Ezek egyik társas összejövetelen új költeménnyel és zenével emlékeztek meg André svéd kutatóról, ki léghajón akart eljutni az északi sarkhoz, de nem tért vissza. A kolozsvári postatisztek a bátor utas emlékét dicsőítették összejövetelükön. Az előadásra való darabnak, «André, a svéd léghajós» címen zenéjét és szövegét egy kolozsvári postatiszt írta. A melodramát díszkötésben magyar és svéd czimrel ellátva elküldte Oszkár svéd királynak. Az ősz uralkodó hibátlan magyarsággal írt levélben közönte meg a postatisztek ajándékát, kifejezve a magyar nemzet iránt érzett rokonszenvét.

Oszkár király Fiumében. Április 13-ikán Oszkár svéd-norvég király ismét átrándult Abbaziából Fiuméba. Báró Rosner Ervin kormányzó és nagy sokaság fogadta a kikötőben. A király a kormányzóval és ennek feleségével a kormányzó palotába hajtatott, s onnan kíséretével együtt fölment Terzatóba, a Frangepánok kastélyába. Majd visszahajtatott a kormányzó palotába, a hol tizenegyet terített ebéd volt tiszteletére. Ebéd után a városi színház díszelőadózatát nézte meg. Mikor a király az udvari páholyba lépett, a zenekar a svéd himnuszt játszotta. Az első felvonás után teát szolgáltak a királynak és kíséretének. A második felvonás után a zenekar a norvég himnuszot játszotta. A közönség mind a két himnuszot álva hallgatta.

Az orosz hajóhad veszedelme. Nagy csapás érte április 13-ikán az orosz hajóhadat Port-Arturnál, melyről még mindig nem nyerhettünk ugyan teljesen világos képet, de annyi bizonyos, hogy a japán hajóhad támadása következtében s valószínűleg nagyobb megelőző csata után a «Petropavlovsk» nevű hatalmas páncélos a híres fővezérrel, Makarovval, az egész vezérkarral és több száz tengerész-szel elsüllyedt s Cyrill nagyherceg is csak alig menekült meg a szörnyű pusztulásból. De még más hajók is mentek tönkre, vagy sérültek meg, a minek híre rendkívül lesújtólag hatott egész Oroszországra, bár ugy látszik mindennél jobban gyászolják büszkeségüknek, Makarovnak halálát s nagy aggodalmat kelt a megsebesült Cyrill nagy herceg állapota is.

Makarov Oszipovics Sztjepant Európa szerte nagyon kiváló, fényes tehetségű tengerésznek ismerték s a mint a czár Port-Arturba küldte és azziai hajóhadát rábízta, mindjárt észre lehetett venni, hogy más kezek intézkednek, mint Alexjev kormányzó idejében. Mint tengerész tiszt részt vett az orosz-török háborúban s akkor nemcsak bátorságával, hanem szervező tehetségével is feltűnt. Aztán gyorsan emelkedett. Az oroszok a tengerészeten ugyanolyannak tartották, mint egykor a szárazföldi hadseregben Szkobelev tábornokot. Emberrel is jól tudott banni és lelkesítette őket. A japán jelentések is mindig elismerték vitéz tulajdonait, tapasztalván, hogy Port-Artur első megtámadása óta az új admirális alatt egészen más a védelem. Makarov 56 éves volt. Vladimirovics Cyrill nagy herceg csak nem régebben érkezett a harctérre. Vladimir Alexandrovics nagyhercegnek, a czár nagybátyjának fia, 1876-ban született, tehát még fiatal ember, csak 28 éves. A nagy szerencsétlenül-séghől élve szabadult meg, de arczán és lábán sérüléseket szenvedett a robbanás következtében.

***Az új dunai monitor.** Csak a minap becsótották vizre az újpesti Danubius hajógyárban a «Temes» monitort, április 13-ikán pedig hasonló ünnep-

CYRILL OROSZ NAGYHERCEG.

MAKAROV TENGERNAGY.

lyességek közt a «Bodrog» új páncélos hajót, mely egészen hasonló a «Temes»-hez. A vízrebozsításra a hadi tengerészeti osztály részéről lovag Benigni korvetkapitány jött Bécsből Budapestre. A «Bodrog» monitor, ép úgy mint a «Temes», a Danubius-hajógyárban készült. Hossza 56, szélessége 9,6, mélyjárata 1,2 méter. Súlyja 440 tonna. A gép 1400 lóerejű és 11 tengeri mérföld sebességet kölcsönöz a hajónak. A főszereleket két 12 centiméteres. Skoda-módszer szerinti gyorstűzelő ágyúból, egy 12 centiméteres tarackból és három Maxim-ágyúból áll. A monitor Thiel József ezredes hajóépítő mérnök tervei szerint épült. Az osztrák-magyar dunai flottilla immár hat monitor, egy őrhajó és egy torpedónaszád felett rendelkezik; öt őrhajót most építenek.

Fadrusz szobra. A magyar mérnök és építész egyet elhatározta, hogy Fadrusz Jánosnak, korán elhunyt szobrászunknak emlékszobrot állít. Bizottságot is alakított, mely gyűjteni fog és április 18-ikán hangversenyt rendez a budai vigadóban. A hangversenyen közreműködik a többek közt Márkus Emilia, Hubay Jenő és a Budai Zenekör is.

Magyar tudós elismerése külföldön. Dr. Cholnoky Jenő budapesti egyetemi magántanár s lapunk dolgozó társa egy munkájával, a mely a futóhomok mozgásának törvényeiről szól, nagy elismerést aratott külföldön is. Párisban a Sorbonne egyetem földrajzi tanára egy teljes órán át magyarázta ezt a munkát hallgatóinak. Cholnoky a kelet-ázsiai homokszivatagok és a magyar Szahara: a deliblati homokpuszta tüneményeinek megfigyeléséből olyan elméletet szerkesztett, a mely megmagyarázza az összes többi sivatagok képződését. Cholnoky e munkája a múlt évben jelent meg a «Földtani Közönség»-ben s általános feltűnést keltett a tudományos körökben.

A hírlapírók lakomája. A budapesti újságírók egyesülete évenként megüli a sajtósivatagok ünnepét. Lakomáján, április 10-ikén a Jókai-serleggel ezúttal Mezei Ernő mondott ünnepi beszédet, melyben a sajtó hatalmát és fejtette. A hatóság beszéd után Vészi József, az egyesület elnöke köszöntötte fel Mezei Ernőt.

***Egy czélszerű magyar találmány.** Egészségi szempontból nagyon hasznos találmány került most forgalomba: az u. n. egészségvédő újságtartó. Külsőre maga az újságtartó egészen olyan, mint a mi ilyenek eddig is használatban voltak kávéházakban, kaszinókban. Régiak a fogantyúján van a különbség; míg a régiak fa-fogantyúja a sok használatból piszkosok, mindenféle bacillusok melegégyai szoktak lenni, úgy, hogy a ki kezében tartja, nemcsak bepiszkolja a kezét, hanem még ragadós betegségek veszélyének is kiteszi magát, az egészségvédő

újságtartónak kihúzható fogantyúja van, a kávéház minden egyes vendége kap egy külön fogantyút, a mely minden keretbe beleillik s így biztosítva van a fertőző betegségek ellen s nem jut abba a kellemetlen helyzetbe, hogy még meleg és izzadáson újságtartót legyen kénytelen kezébe fogni közvetlenül más valaki után. A fogantyú celluloiddal van bevonva, nem fogja a piszkot, könnyen tisztán tartható. Két nagy budapesti kávéházban már használatba is kerültek az ilyen egészségvédő újságtartók s a közönség tetszését általánosan megnyerték. Előállításukkal az «Egészségvédő újságtartók vállalata» foglalkozik (Budapest, IV., Kecskeméti-utca 13).

Színes képmellékletünkre vonatkozólag, melyet lapunk legutóbbi számával küldöttünk szét olvasóinknak, pótlólag megjegyezzük, hogy a kép a «Könyves Kálmán» részvénytársaság jogosításával közöltetett.

Helyreigazítás. Az Akadémia idei Karácsonyi pályázatán a legfigyelemre méltóbbak közt felsorolt «Ész és erő» című drámai költeményt nem Franke Pál, mint lapunk április 3-iki számában közölve volt, hanem Ferke (Franke) Ágost honvédkéntes, Franke Pál könyvkereskedő fia írta.

A Fönciere, Pesti biztosító-intézet. A Fönciere pesti biztosító-intézet f. évi április 20-án fogja az évi rendes közgyűlést megtartani. A szárazmáadásokból, melyeket ez az intézet az 1903-ik üzletére vonatkozólag nyilvánosságra hozott, a következő lényegesebb számadatokat vesszük át: A múlt évi díjbevetél a törlek levonása után az elemi és balesetbiztosítási ágazatokban 8.343.934 kor. 66 fillért és az életbiztosítási ágazatban 2.941.836 kor. 54 fillért, összesen tehát 11.275.771 kor. 20 fillért tett ki, míg a későbbi években esedékes tiszte és balesetbiztosítási díjkötelezvények és díjváltók összege 22.026.431 kor. 07 fillérre, az az életbiztosítási ágazatban 18.647.907 kor. 08 fillérre, az elemi és balesetbiztosítási ágazatokban pedig 2.806.082 korona 91 fillérre ragnak. Az életbiztosítási ágazat díjtartaléka 1.386.698 kor. 03 fillérrel, az elemi és balesetbiztosítási ágazatok pedig 247.992 korona 91 fillérrel szaporodott. A nyereség tartaléka 21.293 korona 23 fillérre rug újabb javadalmazás után 194,3 0 korona 78 fillért, az értékpapír árfolyamkülönbségeti alap pedig 206.494 kor. 02 fillért fog kitenni. Az intézet összes tartalékai, beletudva az említett javadalmazásokat, szerinti 1.656.933 korona 58 fillérrel szaporodott. Az intézet tőkéi, a képviselőseknek levő képviseletük és felelősségükönélvő egyenlekek bevonása nélkül, a következőkép vannak elhelyezve: pénztári képviseletük az intézet központi székelyén 177.355 kor. 12 fill., hitelintézeteknél és takarékpénztárnál levő követelésekben 2.749.990 kor. 41 fill., az intézet budapesti és bécsi telephelyein 3.098.434 kor. 28 fill., állampapirokban, vasuti részvények és előbbesítő kötvényekben, valamint örvadékképes záloglevelekben 10.812.379 kor. 65 fill., társasági váltókban 250.095 kor. 06 fill., jelzálog kölcsönben 217.115 korona. Az intézet életbiztosítási kötvényeire adott kölcsönökben 2.683.950 kor. Az 1903. üzletévre kimutatott 212.362 K 29 fillérnyi nyereségből részvényenkint 12 K (6%-nyi) osztalék kifizetése fog indítványba hozatni.

HALÁLOZÁS.

Gróf Károlyi Tibor-t, a főrendiház volt elnökét, április 9-ikén temették el az aradmezei Mácsán. Abbaziából előtte való este érkezett meg a holttestét vivő vonat Kurucra, s onnan reggel vitték Mácsára. Ugyanekkor érkezett meg gróf Tisza István miniszterelnök, az elhunyt unokatestje, feleségével, fiával és Kálmán öccsével. A beszentelést Magyarai Pál arad-szentmártoni plébános végezte, az egész család és közönség jelenlétében. A főrendiház és a képviselőház koszorúkat küldtek. A főrendiház küldöttével gróf Csáky Albin akadályoztatása miatt báró Komény Kálmán alelnök vezette. A király nevében Kőnig Károly, a kabinétroda főnöke, melegenhang részvétlívratot intézett a gróf Károlyi-családnak. Edvard angol király, ki gróf Károlyi István még trónörökös korából ismeri, bátyja halála alkalmából következő táviratban fejezte ki részvételt. «Kérem, fogadjon legőszintűbb vigasztaló szavamat az Ön utolsó fiérének, Károly Tibor gróf-nak halála alkalmából. Edvard».

STAUD MÓRICZ tanár, az Akadémia levelező tagja, a növénytan és földtan egyik kiváló művelője, kinek irodalmi munkássága számos kötetet meg, elhunyt Budapesten április 14-ikén, 62 éves korában. Tagja volt számos tudományos bel- és külföldi társaságnak, titkára a magyar Földtani Társulatnak, és szerkesztette a «Földtani Közönség»-t.

GRÖNYÖSSY JÁNOSNÉ, szül. Mátyás Szaploneczay Laura, Gyöngyössy János nyug. kérészetelmi miniszteri tanácsos neje elhunyt Budapesten 63 éves korában. A hatvanas évek vidéki színpadjárán

Zitta királynő (Küry Klára).

Erik herceg (Tanay).

JELENET AZ I. FELVONÁSBÓL: A királynő (Küry Klára). A főudvarmester (Balassa),

II. FELVONÁS. A főudvarmester (Balassa) és Erik herceg (Tanay).

egyik ünnepeltje volt nővérével, Mátray Mariával együtt, s egy időben a budai népszínháznak is tagja. Rendesen együtt játszottak a legjobb társulatoknál és együtt ünnepelték őket. A most elhunyt Laura mint drámai színésznő aratta sikereit, s a legelső közt emlegették. Először Szép József énekeshez ment nőül, később Gyöngyössi Jánoshoz; ezóta már nem szerződött színpadra, csak vendégszerepelt, s nemsokára egészen visszavonult a színpadtól s családi körének élt.

Elhunytak még a legközelebbi napokban: MÁJER MÓNICZ, a magyarországi ciszterci-rend neosztora és aranyismerő áldozópap, Pécsen 89 éves korában. Huszonöt éven át tanárkodott az egri, székesfehérvári és pécsi főgimnáziumban: két évtizedet meg a lelkes pályán töltött. Pécs vidékének flóráját már 1859-ben összegyűjtötte és leírta. — SZÉKELY FERENCZ, Tolna vármegye főlevéltárnoka, Szegzárdon 45 éves korában. Irodalmilag is működött; szerkesztette a megyei hivatalos lapot és helyettes szerkesztője volt a 'Tolna vármegye' című politikai lapnak, Tolna vármegye gazdag levéltárát rendezte. — WÄGNER JÁNOS építőmester, a budapesti építészek neosztora, ki sok középület építésében vett részt, és arról is jól ismerték, hogy mint a Gül Baba sírját magába foglaló terület tulajdonosa, a török szent sírházhoz keleti stílusban épült villát emelt, 91 éves korában Budapesten. — BECK JÁNOS kamaranékes, a bécsi opera tiszteleti tagja, Pozsonyban. Beck, aki 1827-ben Pesten született, az ötvenes, hatvanas és hetvenes években Európa legkiválóbb operanékeseként egyike volt, s többször vendégszerepelt a Nemzeti Színházban. — KONT GYULA felső kereskedelmi iskolai tanár, ismert fizikus, 53 éves korában Budapesten. — GYÖKÉR ISTVÁN nyug. honvédszázados, több katonai rendjel tulajdonosa 67-ik évében Budapesten. — BALOGH LÁSZLÓ 48-as honvédőrmester 76 éves korában Gidófalván. — B-

A hadügyi (Szerémi), pénzügyi (Gyökösi), belügyi (Vendrey), szövegírói (Kassalovszki) és rendőri miniszter (Rónaszkó).

A KABINET.

«A KIRÁLYNŐ FÉRJE» VIGSZÍNHÁZI ELŐADÁSÁBÓL. — Sorger fénykép.

NISCHKÓ OTTÓ dragonos-főhadnagy, ki a legutóbbi alagi lövészeken lebukott lováról s halálosan megsérült, pár napi szenvedés után Budapesten. — JOÓB-FANCALY ÁRPÁD aljárásbíró 32 éves korában Sopronban. — STRÓSZ JÁNOS, Szatmármegye volt törvényhatósági bizottsági tagja, 64 éves korában Budapesten. — SZÁRHEGYI LÁZÁR IMRE gróf 35-ik évében Beszterczén. — CZIBUR KÁLMÁN okleveles mérnök, s földbirtokos 70-ik évében Csetneken. — MRÁSZ JÁNOS okleveles bányamérnök 37-ik évében Hegybányán (Hontmegye). — BARTAL TIMON, Bartal Aurél pozsonyi főispán fia, ki 19 éves korában fegyverrel vetett véget életének, Pozsonyban.

Dr. SCHVARTZ GYULÁNÉ, szül. Csemiczky Mária, a néhai egyetemi tanár, akadémiai tag és jeles tudós özvegye, Budapesten. — ÖZV. BIZÁKI PUKY MÁRTONNÉ, szül. Kollossy Matild Szőlős-Vérgárdon 72-ik évében. A Puky, Horthy, Koczán, Láncoz, Magyar-Kossa és Bánó-családok gyászolják. — ÖZV. HOROVITZ HERMANNÉ szül. Grau Mária 88 éves korában Kassán. Az elhunytban Horovitz Lipót arcképfestő édesanyját gyászolja. — Dr. SZIKLAY JÁNOSNÉ, szül. Suján Márta, az ismert író neje, 35-ik évében Budapesten. Elhunytát anyja, férje, leánya és kiterjedt rokonság gyászolja. — ÖZVEGY IDŐSB. JÓZSÁI PÜRGYI SÁNDORNÉ, szül. récei Békeffy Alojzia 82 éves korában Győr-Révfaluban, holttestét Lepényben a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. — ÖZV. MEDNYÁNSZKY TIVADARNÉ szül. Hamar Erzsébet, 76 éves Csány községben. — ÖZV. POLGÁRY FERENCZ szül. Merő Zsuzsanna 71 éves korában Jászberényben. Az elhunytban Polgáry Géza, Párisban élő festőművész édesanyját gyászolja. — ÖZVEGY GRAITS FERENCZ, szül. Bük Anna, 39

II. FELVONÁS. Hamilkár király (Hogedűs) és a királynő (Küry Klára).

Xenofa hercegnő (Nikó Lina) és férje, Sándor.

éves korában Budapesten. — O-gyallai SZABÓ GUSZTÁV NÉ szül. Macher Paulina 64 éves korában Egerben. — RAINAY IGENŐZSÉ szül. Lichtenthal Anna, 39 éves korában Gyulafehérvárt. — ÖZV. CSOKNAY JÁNOSNÉ szül. Palkovics Franciska, 1848-49-iki honvédszázados özvegye, Zalaegerszegben 69-dik évében. — ÖZV. HORVÁTH LAJOSNÉ, szül. Csab Terézia 77 éves korában Győrött. — LAMM LEONÉ, szül. Edvi Ilés Fáni 60 éves korában Bellatince községben. — GALANTHAI NAGY LILLY, a községi tanítónéközpontintézet harmadéves tanulója, 17 éves korában Szombathelyen.

Szerkesztői üzenetek.

A. M. A modern szerkesztői óriási páncélosokon is vannak torpedólovó készülékek, rendszeren 4-6, minél fogva ezek is egyszersmind torpedóhajók. Az apró tulajdonképeni torpedóhajóknak (naszadoknak) azonban sok nagy előnyük van a hatalmas páncélosok fölött, a mint ezt némely szakember már régóta vitatja s a mint ez a mostani háborúban mind jobban bebizonyodik. Ezek az előnyök pedig a következők: 1. Rendkívüli gyorsaság, melynél fogva a torpedónaszád hirtelen ott teremhet ellenfele mellett, de ép oly gyorsan el is menekülhet. 2. A kicsinyiség, melynél fogva sokkal nehezebb eltalálni akár hajóról, akár erődökből, mint a roppant nagy páncélosot.

3. Az olcsóság. Egy torpedónaszád 1-5 millió koronára kerül, míg egy nagy páncélos költsége 20-30 millió koronára, sőt több is lehet. 4. A torpedónaszádon csak 10-20 ember van, tehát a legrosszabb esetben is csak annyi emberéletét veszíthetjük, míg egy nagy páncélos személyzetét 800-1000 ember is lehet, melyek egyetlen robbanás következtében esetleg mind, vagy legnagyobb részét elpusztulhatnak. A boldogság. Hosszadalmas, rozsló verselt, unalmas elősorolása annak, hogy különböző emberek miben találják boldogságukat. Néha humoros színezéssel is próbálkozik, nem csekély balsikerrel. Nem közölhető versekre magánlevélben nem felelünk, mert akkor egyéb, fontosabb dolgokra nem maradna időnk.

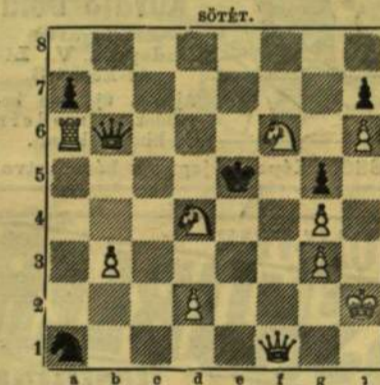
Alom. Szégyelni való nincs benne, intelligens, költői hajlamú emberre vall, csak hogy a hajlam nem találkozott az ihlettel s így a versből nem lehetett művészi egész.

Mária szerelme. Nem tarthatjuk szerencsés gondolatnak vállalkozását. Az a költemény, melynek fordításával foglalkozik, nem tartozik az igazán maradandó becsű művek közé, ma már meglehetősen elavultnak is tekinthető, legfeljebb irodalomtörténeti érdeke van. Az, hogy tárgya magyar, nem elég ok arra, hogy lefordítsuk, hiszen magyar tárgyról magyar költők ennél jóval becsesebb költeményeket írtak s azon is túl lehetnénk már, hogy valami különösen nagy és örvendetes megtiszteltetésnek vegyük, ha egy idegen író magyar tárgyat választ. Ezért s nagy terjedelménél fogva is nem vállalkozhatunk a

beküldött részlet közlésére, bár elismerjük, hogy a fordítás általában véve elég sikerültnek mondható. Az emberlelek. Filozofálása meglehetősen köznapi, nyelvben sincs erő. Mindössze a verselésben nyilvánul ügyesség.

SAKKJÁTÉK.

2376. számú feladvány. Gottschall H. től.

VILÁGOS.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

I. FELVONÁS: TÁNCZ. (Küry Klára, Nikó Lina).

III. FELVONÁS: KIKAPOC-SÁRDÁS. (Vendrey és Nikó Lina).

«A KIRÁLYNŐ FÉRJE» VIGSZÍNHÁZI ELŐADÁSÁBÓL. — Sorger fénykép.

TAKARÉKOSKODNI

MAGGI-kütiintézetek: 4 nagydíj, 26 aranyérem, 6 díszoklevél, 5 tiszteletdíj. Hatszor versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párisi világiállításon. (Maggi Gyula brálótog)

lehet a sokszorosan kitüntetett régió a jól bevált **Maggi-ízestő** helyes használata mellett. **Néhány csepp** — a táplálásnál hozzátéve — elegendő, hogy ezáltal gyenge levegeknek, mártásoknak, főzelékeknek stb. egy pillanat alatt jó és erőteljes ízt adhassunk. **Üvegcsékben 50 fillértől kezdve** (utántöltve 40 fillértől kezdve). Kapható minden fűszerkereskedésben, csemege-üzletben és drogueriában.

Hosszas kísérletezés után sikerült P. BOYER párisi (Boulevard Strassbourg 12.) gyógyszerésznek egy oly gyakorlatias és elismerésre méltó szert föltalálni, melytől a haj egyszerű bedörzsölés után természetes hullámos lesz és hullámosságát 10—12 napig megtartja. Bebizonyított dolog, hogy a sütés a haját rövid idő alatt tönkre teszi, de meg oly sok fáradsággal is jár, hogy igen sok hölgy inkább lemond a süttött hajról, minthogy haját tönkre tegye, vagy pedig naponként órák hosszúig sütögesse. De legjobb sikere ezen szernek, mely «Ondulatrice» néven jön for-

galomba, hogy az nem oly kikolmizott, mesterkelt hullámossá teszi a haját, mint a sütővas, hanem mint az itt föltüntetett ábrán is látható, szép lapos, természetes hullámossá. Orvosilag felülvizsgálva, teljesen ártalmatlan. Festett hajaknál is használható. Számtalan elismerő-levél. Egy üveg «Ondulatrice» ára 2 korona. Megrendeléseket utánvét mellett eszközöl a magyarországi főraktár:

Vanicsek Gyula,

női fodrász, Budapest, IX., Soroksári-utca 16.

Erzsébet királyné-alap sorsjáték

Ő es. és kir. fensége Ferencz Ferdinand főherceg úr legmagasabb védnöksége alatt.

Főnyeremény

100.000

korona érték, továbbá nyeremények á 10.000, 5000, 3000, 2000, 1600, 1000 korona stb., egészben 7000 nyeremény.

Egy sorsjegy 1 korona.

HUZÁS visszavonhatlanul 1904. évi május 28-án hatósági felügyelet alatt.

Sorsjegyek kaphatók a váltóüzletekben, osztálysorsjegyelárusítóknál és dohánytözsdékben. 10384

Szépirodalmi Ujdonságok

Ködös problémák. Regényes kép. Irta Bek-sics Gusztáv, Jókai M. Ára 3 korona.

100 esti levél. Irta Tóth Béla. Ára 4 korona.

A fátyol titka. Regény Irta: Beniczkyé Bajza Lenke. Ára 2 korona.

Beszterceze ostroma. Egy külön ember története Irta: Mikszáth Kálmán. Olcsó kiadás kötve. Ára 2 kor. 40 fill.

Homokba irt mesék. Irta: Nőgrády László. Ára 1 kor. 20 fill.

Az utolsó lantos. Regényes korrajz képekkel. Irta: Gaal Mózes. Ára 2 kor. 40 fill.

Nő sorsa a férfif. Elbeszélések Irta: Cs. Szabó Kálmán. Ára 3 korona.

Debreczeni Márton költői művei. Kisebb költemények. II. kötet. A kióvi csata. Ára 10 korona. Vázonkötésben 14 korona.

A két Kip-testvér. Regény. Képpel. Irta: Verne Gyula. Ára füve 2 kor. 80 fill. Vázonkötésben 4 kor. 80 fill.

Kaphatók:
Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)
es. és kir. udv. könyvkereskedésben
Budapest VI. ker., Andrássy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

A sok utáztat elkerülése céljából követeljünk

A. SEGUIN BORDEAUX
jelzésű azonnal ható valódi.

TEINTURE Instantanée
Készíti **Dr RICHARD**
A haját és szakállt azonnal eredeti színére festi.

Követeljük e jelzést:
A. SEGUIN. BORDEAUX
Mindenütt kapható.

Hajfestő - fésű.

Egyszerű fésülés el ősz vagy vörös haját szőke, barna vagy feketére festi. Teljesen ártalmatlan! Évek óta használható! Sok ezer darab használható. Darabja 5 korona franko. Szállítja 10257
J. Schüller, Wien, II., Kurzbauer-gasse 4.

Méhészek kedves lapjából kívánatra mutatót küld ingyen a «Széttelkintő Méhész» kiadóhivatala Sajtény, Csemegeméz 5 kilogrammos postadobozal 3 fnt 20 kr., métermázsánként 50 fnt. 10357

Nodusin Aranyér-balzsam.
tökéletesen és biztosan gyógyítja úgy a vak, valamint a nyitott aranyeret. Elismerőlevelek. Készíti: 10386
Nagy Kálmán gyógyszerész Nyiregyházán.
Kapható az összes gyógyszerüzletben. Főraktár: Török József és Egger Leó gyógyszer. Budapest. Ára használati utasítással együtt 4 kor., bérmentes küldéssel postán 5 kor.

Császárfürdő Elsőrangú E kónesvívó gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel. pompás ásványvíz uszodával, hő- és kádfürdővel. Prospektus ingyen bérmentve tél és nyári gyógyhely.

A már 52 év óta dicsegetreméltólag ismert, a törvény kelleikének leirt követelményeinek teljesen megfelelő

UJ-VUKOVÁRI
arcztisztító kenőcs szepölő, himlőhely, sömör, májfoltok, fakadékok, torróssági pörnsenek, orrvörösségek és minden egyéb arczavirágások ellen, valamint az

uj-vukovári
bőrtisztító szappan mely az arczenőccsel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is viruló és fiatal kinézést kölcsönöz.

Egy nagy tégely ára 1 kor. 60 fill., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. Utánzóktól óvakodjunk! Csak **Krajcsovic** által **Vukováron** készített kenőcs valódi. Minden tégelyen **Krajcsovic**, a készítő arczépe látható. 10431
Főraktár: Budapest, Király-utca 42 és Andrássy-út 26, Török József gyógyszerüzlet.

KLASSZIKUS REGÉNYTÁR

A világirodalom legjobb regényeinek első egyöntetű magyar kiadása, művészi fordításban.

Szerkesztik: AMBRUS ZOLTÁN és VOINOVICH GÉZA dr.

Kiadja a RÉVAI TESTVÉREK IRODALMI INTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST

EGY új, nagyszabású, kiváló jelentőségű irodalmi ujdonságnak veszi ime híré a magyar közönség.

A világirodalom klasszikus regényei még nincsenek meg az eredetihez méltó magyar fordításban.

Ezt a nagy hiányt van hivatva pótolni ez az új vállalat, mely fölveszi keretébe a külföldi regényirodalom minden elismert kiváló alkotását.

E klasszikus alkotások ismeretét és élvezetét nem nélkülözheti modern műveltségű ember.

A Klasszikus Regénytárban benne lesznek a világirodalom legjobb regényei a XIX. század kezdetétől fogva.

Alapos és nagy színvonalu szerkesztői munka végzi azt feladatát, hogy az óriási anyagból kiválassza azt, a mi igazán becses.

A Klasszikus Regénytárban csak művészi, jeles fordítások lesznek, melyek az eredetinek szellemét, szépségeit, hangulatát és sajátságait hűen és csonkítatlanul adják vissza.

A Klasszikus Regénytárban minden egyes művet szerzőjének ismeretése, méltatása, irodalmi jelentőségének kritikája fogja bevezetni egy tömör, plasztikus essay keretében.

A kiállítás technikája abban éri el csúcspontját, hogy hosszabb regények, melyek más kiadásokban vaskos kötetekre rugnak, aránylag kis terjedelmet foglalnak el.

A KLASSZIKUS REGÉNYTÁR tartalma:

- Alarcon: A földgolyó
- Balzac: Goriot apó
- " Grandet Eugenia
- " Betti néni
- Bulwer: Éj virradat
- " Aram Jenő
- Cherbuliez: Feketék és vörösek
- " Holdenis Meta
- Dickens: Copperfield Dávid
- " A Pickwick-Club
- " Twist Olivér
- " Dombey és fia
- " Nickleby Miklós
- Daudet Alfonz: Numa Roumestan
- " Tarasconi Tartarin
- " Jack
- Dostojevszkij: Bűn és bűnhődés
- Dumas Sándor: Három testőr
- Iff. Dumas Sándor: A Clemenceau-ügy
- " A kaméliás hölgy
- Elliott: Romola
- Flaubert: Bovaryné
- " Salambo
- France Anatole: Bonnard Sylvester vétké
- " A sütőház
- Freytag Gusztáv: Tartozik-Követel (Soll und Haben)
- Frenssen: Jörn Uhl
- Fogazzaro: Cortis Dániel
- Gaulther: Fracasse kapitány
- Gogol: Meghalt lelkek
- Goncourt: Demilly Károly
- " Maupérin Renée
- Goncsarow: Oblomov
- Hugo Victor: A nyomorultak
- Keller Gottfried: Henrik
- Kipling: Elborult világ
- " A vitéz kapitány
- Maupassant: A szív
- " Mont-Oriol
- " Erős, mint a halál
- " Péter és János
- Mayer K. F.: Borgia Angela
- " A Pescara kísértése
- Scott: Ivanhoe
- Stendhal: Vörös és fekete
- Thackeray: Pendennis története
- " Hiuság vására
- Tolstoj: Karenin Anna
- " Háboru és béke
- Turgenjev: Apák és fiúk
- " Füst
- " Tavasz hullámok
- " Now (Az új világ)
- Zola: Germinal

Minél több szöveg, minél kevesebb helyen, de nem az olvashatóság és külső csínosság rovására: ez a kiállítás technikájának főelve. 38.000 éles metszésű, szép betű lesz egy-egy nyomtatott iven, a tér kihasználásának azzal az ökonomiájával beosztva, mely az elegáns kiállításnak követelményeivel épp úgy számol, mint a szem higiéniájával.

Nevezetes az az ujtás, hogy e gyűjtemény kötetei pehelykönnyűségű papírra nyomatnak. Bármily helyzetben, fekvé, karosszékben hátradúlva stb. könnyen kézben tartható lesz az ily 30 éves kötet, melynek sulya 400 gram. A kötés egyszerű, angol izlésű, komolyan előkelő.

A KLASSZIKUS REGÉNYTÁR egy-egy kötete átlag 30 ivre fog terjedni és diszes angol vázonkötésbe kötve 4 koronába kerül.

Csakis az a körülmény tette lehetővé az olcsó ár megallapítását, hogy e köteteknek nagyművű elterjedésre van jogos kilátásuk.

A KLASSZIKUS REGÉNYTÁR 60 kötetre van tervezve, melyben 55 regényt közöl mintaszerű fordításban. Megjelenik 1904 tavasztól kezdve 5 havonként egy-egy 5 kötetből álló sorozat.

Megrendelhető 3 koronás havi részletfizetés vagy sorozatonként 20 korona utánvétel mellett, az alábbi előfizetési ív utján. 10416

A Klasszikus Regénytár megrendeléséhez kérjük az itt következő előfizetési ívet leválni és megfelelően kitöltve beküldeni.

Előfizetési-ív.

A Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságtól BUDAPEST, VIII., Üllői-út 18., megrendelem a

Klasszikus Regénytár

című művet 60 kötetben, angol vázonkötésben 240 koronáért,

a) 3 koronás havi részletfizetés mellett (a nem kívánt b) öthavonként 20 korona utánvét mellett (módoszat törlendő).

Tudomásul veszem, hogy a fenti műből 1904 tavasztól kezdve kb. 5-5 havi időközben egy-egy 5 kötetből álló sorozat jelenik meg. A részletek az első szállítástól kezdve minden hó 1-én a Társaság pénztárához Budapestten fizetendők be mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítő nincs. A részletek be nem tartása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik és a teljes vételár esedékessé válik. Az első részlet utánveendő.

Lakhely és kelet:

Név és állás:

V. U.

Ingyen szerezhetik meg a Klasszikus Regénytárt, a kik 10 előfizetőt gyűjtenek. A kik ily módon vagy pénzbeli tiszteletdíjért, melyre vonatkozólag levélben szolgálatunk fölvilágosítással, előfizetőket gyűjteni hajlandók, sziveskedjenek az alábbi nyilatkozatot aláírva beküldeni:

Gyűjtői nyilatkozat.

A Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságnak Budapest VIII., Üllői-út 18.

Hajlandó vagyok a Klasszikus Regénytár-ra előfizetőket gyűjteni **tiszteletpéldányért** (a nem érvényes **pénzbeli tiszteletdíjért** ayes törlendő) és kérem a szükséges nyomtatványokat és utbaigazítást.

Lakhely és kelet:

Név és állás:

V. U.

Különlegességeket
női ruhakelmék és mosóárukban
dús választék és jutányos árban
ajánl

FRANK LAJOS
Budapest, Koronaherczeg-utca 9.

Fekete kelméimre
különösen felhívom a
m. t. hölgyek figyelmét.

10351

SZŐNYEG-JAVÍTÁS!
Perzsa-, smyrna-szőnyegeket csak a keleti szőnyeg
műtőmő-intézetben a legpontosabban, művésziösen
és legjutányosabban kijavítanak. Levelezőlapon tessék
értesíteni. 10298

GOLDENBERG NETTI
BUDAPEST,
VII. kerület, Dembinszky-utca 41, III. 51.

ESZMÉNYI KEBEL
érhető el a **Pilules orientales** által, Ratié
gyógyszertárából Párisban, Passage Verdeau
5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt
és a nélkül, hogy az egészségek ártana, az
aszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel
idomának szilárdságát biztosítja.
Egy üvegecske ára használati utasítással együtt
3 forint. Raktár: Török József, Budapest,
Király-utca 12. sz. 10232

Egy kísérlet elegendő
annak igazolására, hogy az arc és kéz ápolá-
sára, szeplők, májfoltok, pattanások,
kiütések ellen a már általánosan elterjedt
Korányi-téle 10363

kámforos arcz-krém
hatásában fölülmulhatatlan. Zsirtalan, nap-
palra is alkalmazható. Egy tégely ára 1 ko-
rona, 6 tégelyt bérmentve küld:
Korányi Imre (Kigyóhoz ezimzett) gyógyszerháza
Nyiregyházán.

Mme Charlotte
Kozmetikai intézet
Budapest, V., Bécsi-utca 6. II. 5.
Elektro arcmasszázs és 1 ygenikus párolás segítségével eltávo-
líttok minden szépséghibát: kismít m a redőket és azok kép-
ződését meggátolom. — Kozmetikai szereimot orvosi
kapacitások ajánlják. 10304

Hazai gyártmány!
KLEINOSCHEG SEC

UJDONSÁG!
ELSŐ MINŐSÉGŰ
PEZSGŐ.

KLEINOSCHEG TESTVÉREK
csász. és kir.
udvari szállító pezsgő pinczéi
BUDAFOK. 10301

10283

ZSIGMONDI KÁROLY kocszi-gyártó,
Budapest, IX., Imre-utca 3, a központi vásár-
csarnok mögött. Árjegyzék ingyen és bérmentve küld.
Múzeum-kiszáti raktárát beszűntette. Használt
kocsikat becsereél, javításokat elfogad.

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN
és TABLETTÁKBAN
Francia szabadalom. A szépség tilka, ideális állattal
feltöltött tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée
az arczörnek egészséges és üde színt ad.
1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM
MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.
Kapható Török József gyógyszerházaiban Budapesten.

MATTONI
ERZSÉ-
BET SÓSFÜRDŐJE
BUDAPESTEN
(BUDÁN)

Meglepő gyógyhatással bír különösen
női bajokban,
továbbá alhasi és általános vérbőségben,
verőcséri pangások esetén máj- és lép-
bajokban, aranyérem stb.

Idény április 15-étől szept. végéig.
65 fürdőszoba;
számos külön berendezett kényelmes vendég-
szoba. Vendéglő mérsékelt árú ételek és italokkal.
Rendelő orvos: 10345
Dr. POLGÁR EMIL.
Villamos vasuti állomás.

RETHY BÉLA
GYÓGYSZERESZ
PEMETEFÜZÜKORKA
BEKÉSCSABAN
ARA 60 fillér.

10157
Minden gyógyszerházaiban kapható.

SCHÖNWALD IMRE arany- és ezüst-ékszer-
gyáros és órásmester, **Pécselt 122.**

13 próbás, hivatalosan fémjelzett valódi ezüst evőkészletek. 10197

12 személyre
nehéz összeállítású
ezüst evőkészlet.

Vidéki megrendelések különös gondgal — postafordultá-
val — csomagolás felszámitás nélkül intéztetnek el.

12 személyre
legnehezebb összeállítású
ezüst evőkészlet.

D baroco-, vagy C új stílyú mintából.

Tartalmaz:

D minta. C minta.

Minden egyéb összeállításra
nézve költségvetéssel szolgálunk.

Erős tölgyfa-szekrényben, kiemel-
hető betéttel, véste 780 korona.
Árjegyzék ingyen küldetik.

Franklin-Társulat nyomdásis, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

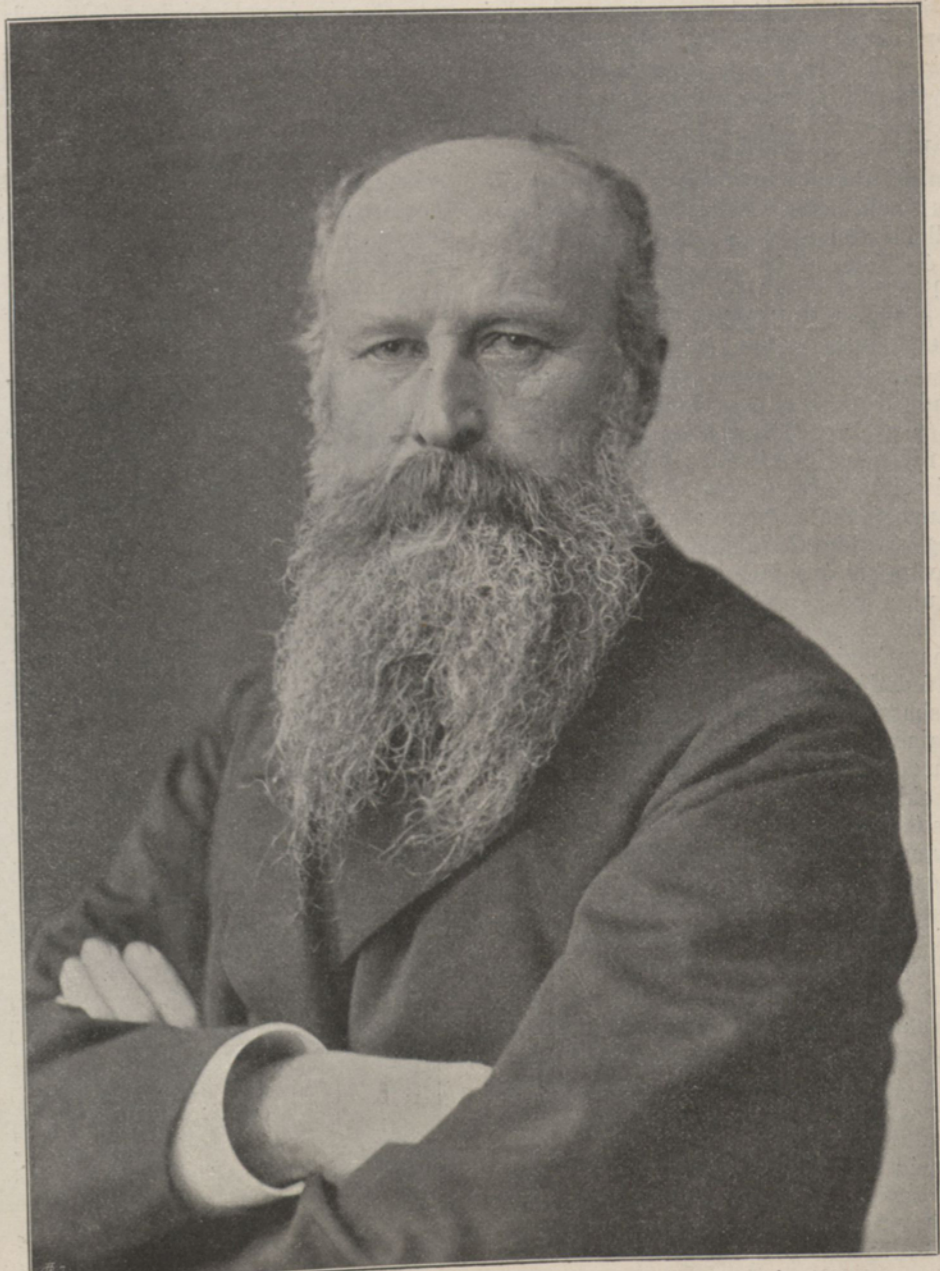
17. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, ÁPRILIS 24.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 24 korona. Csopán a VASÁRNAPI UJSÁG (a Világkrónikával) együtt félre ... 12 * egész évre 16 korona. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona. Kalkulált előfizetéshez a postai megkötésű vitelljű is csatolandó. (félre ... 5 *)

VERESCSAGIN VAZUL VASZILJEVICS.
1842—1904.

MESSE KELETEN, Korea partjainál, a hol most két nemzet: a japán és az orosz a szárazföldön és a tengeren egyaránt szembeáll, hogy kipróbálja a modern hadviselés minden módját és eszközét, a «Petropavlovsk» hadihajóval s a rajta volt vitéz tengerészekkel együtt örökre elmerült a Sárga-tenger hullámaiba az oroszok egyik legnagyobb festője, Verescsagin. Tragikus végzete megrendít minden lelket: ő, a ki élete munkájának javával, művészete teljes erejével a háború ellen izgatott, a háború által pusztult el, egy oly katasztrófában, melyhez hasonlót alig tud felmutatni a tengeri háborúk története. A ki annyi életteltjes, szingazdag művészi vásznon mutatta be a háborúk borzalmait: a művészt ugyan az a sors érte, mely iránt leginkább igyekezett fölkelteni az emberiség szánalmát.

kiket már hat éves korában modellül esalagato-
tott a Szekszna folyó partjára. Az isteni szikra
már ott lappangott az élesszemű gyermek tüzes
lelkében. Művész volt ő már akkor is. Képekben
gondolkozott, mindent megfigyelt s a mi csak
kezeügyébe került, azt mohón lekapta irónjával
a papírra. Sokszor találták a kis Vazult egy-egy
terebélyes fa árnyékában alva, a hol a rajzolás-
tól kimerülve a föbe heveredett, piciny ujjai-
val még álmában is görcsösen szorongatva
elkoptatott irónját.

1898. évi fénykép után.

W. W. ...

Verescsagint, mint nagy regényíró kortársát, Tolsztojt is, nem azok a festői, színes és lelkesítő mozzanatok vezették a háború festésére, melyekben a hadi élet bővelkedik, hanem az a rettentő szenvedés, melyet egy háború a benne résztvevőkre mér s a humanizmusnak az a nemes felháborodása, a mely a művész lelkét e szenvedések láttára elfogta. Hadi képei mind éles, szenvedélyes, izgatott művek a háború, a legnagyobb kinok szülője ellen, a melyet a mívelődés s az emberszeretet gúnyára nem bír az emberiség megszüntetni. Esménye a teljes béke, a mely közös eszménye korunk humanisztikus törekvéseinek, de eléréséig még bizonyára nemzedékek egész sora fogja egymást felváltani. Kiirtani az emberiség legnagyobb ellenségét, a háborút, ez volt Verescsaginnak is élete célja, e mellett küzdött emlékirataival, de még inkább hatalmas erejű művészetével. S hogy a mívelt emberiség lelkében mind erősebb kezd lenni a vágy a béke után: abban Verescsagin izgatásának nem csekély része van.

Verescsagin Vazul Vasiljevics 1842 október 14-én a novgorodi kormányzósg egy jelentéktelen kis városában, Cserepócon született. Hét éves korában már az alexandrovi nevelőintézetbe került. Mikor búcsút vett szüleitől s a sallangos trojka kigördült a poros országútra, fuldokló zokogás fogta el, hogy nem láthatja egyhamar szüleit s a kies fekvésű Petrovka faluban, a mely szüleinek birtoka volt, pajtásait,